

Hanna Korja ja Rosa-Maria Simola

ASIAKKAIDEN KOKEMUKSIA
MIKKELIN
YHDYSKUNTASEURAAMUS-
TOIMISTON PERHETYÖSTÄ

Opinnäytetyö
Sosiaalialan koulutusohjelma

Huhtikuu 2016

MAMK

University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

	Opinnäytetyön päivämäärä 12.4.2016
Tekijä(t) Korja, Hanna & Simola, Rosa-Maria	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Sosiaalian koulutusohjelma Sosionomi (AMK)
Nimeke Asiakkaiden kokemuksia Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyöstä	
Tiivistelmä Opinnäytetyö tutki asiakkaiden kokemuksia Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyöstä. Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimisto on osa Rikosseuraamuslaitoksen Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusaluetta. Rikosseuraamuslaitoksen Lapsi- ja perhetyön linjaukset ovat tulleet voimaan vuonna 2013. Linjaukset ovat olleet voimassa vasta muutaman vuoden, joten aihe on ajankohtainen. Aihealue on tärkeä myös siksi, että vankiloiden perhetyötä on tutkittu runsaasti, mutta yhdyskuntaseuraamustoimistojen perhetyötä niukasti. Harviainen (2015) on tehnyt opinnäytetyön koskien Turun yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyötä. Opinnäytetyö keskittyy menetelmä- ja palveluohjauksen tuottamiseen. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys keskittyy yhdyskuntaseuraamukseen ja asiakaskuvaukseen, Lapsi- ja perhetyön linjauksiin sekä Lapset puheeksi -menetelmään. Lapsi- ja perhetyön linjaukset pohjautuvat Suomen lastensuojelulakiin, YK:n lasten oikeuksien yleissopimukseen ja Rikosseuraamuslaitoksen strategiaan. Opinnäytetyö on laadullinen poikittaistutkimus, jolla on myös määrällisen tutkimuksen piirteitä. Opinnäytetyön tutkimusosuus toteutettiin kyselynä. Kyselytutkimukseen osallistuivat Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyön asiakkaat. Vastausprosentiksi tuli 75. Keskeisiksi tuloksiksi saatiin, että Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyötä tehdään pääasiassa yksilötyönä, johon kuuluvat keskustelut ja menetelmät. Keskustelut liittyvät perheeseen, lapsiin ja parisuhteeseen. Yksi käytetyistä menetelmistä on Lapset puheeksi. Asiakkaiden kokemuksia tuli ilmi, mutta avokysymyksien vastaukset jäivät vähäisiksi. Kaiken kaikkiaan Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston asiakkaat ovat joko tyytyväisiä toimiston perhetyöhön tai he eivät halunneet tuoda esiin kokemuksiaan ja kehitysehdotuksiaan.	
Asiasanat (avainsanat) Yhdyskuntaseuraamustoimisto, yhdyskuntaseuraamukset, perhetyö, asiakaskokemukset	
Sivumäärä 39 + 12	Kieli Suomi
Huomautus (huomautukset liitteistä)	
Ohjaavan opettajan nimi Jari Huotari	Opinnäytetyön toimeksiantaja Rikosseuraamuslaitos, Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimisto

DESCRIPTION

	Date of the bachelor's thesis 12.4.2016
Author(s) Korja, Hanna & Simola, Rosa-Maria	Degree programme and option Degree programme of social work Bachelor of social services
Name of the bachelor's thesis Client experiences of family work in Mikkeli Community Sanctions Office	
Abstract <p>This study studied client experiences of family work in Mikkeli Community Sanctions Office. Mikkeli Community sanctions office is a part of the Criminal Sanctions Region of Eastern and Northern Finland in the Criminal Sanctions Agency.</p> <p>The Criminal Sanctions Agency's Guidelines for Child and Family Work came into effect in 2013. The guidelines have been valid for only a few years, which makes the topic topical. The topic is also important because family work has been studied a lot in prisons, but not in Community Sanctions Offices. Harviainen (2015) made a Bachelor's thesis on Family Work in the Turku Community Sanctions Office. The thesis concentrated on creating a method and service guidance file.</p> <p>The theoretical framework of the bachelor's thesis concentrates on community sanctions and client description, Guidelines for Child and Family Work and the Talk about the Children method. The Guidelines for Child and Family Work are based on the Child Welfare Act, United Nations Convention on the Rights of the Child and Criminal Sanctions Agency strategy.</p> <p>The bachelor's thesis is a qualitative, cross-sectional study which also has features of quantitative research. The investigation was carried out as a survey. Clients of Mikkeli Community Sanctions Office family work participated in the survey. The response percentage was 75.</p> <p>The key results were that family work in Mikkeli Community Sanctions Office is conducted mainly by using individual work which includes discussion and methods. The discussions relate to family, children and parents' relationship. One of the methods used is the Talk about the Children. Client experiences were revealed but there were few answers for the open questions. Overall the clients of Mikkeli Community Sanctions Office are either satisfied with the family work of Mikkeli Community Sanctions Office or they do not want to reveal their experiences and development proposals.</p>	
Subject headings, (keywords) Community sanctions office, community sanctions, family work, client experience	
Pages 39 + 12	Language Finnish
Remarks, notes on appendices	
Tutor Jari Huotari	Bachelor's thesis assigned by Criminal Sanctions Agency, Mikkeli Community Sanctions Office

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	YHDYSKUNTASEURAAMUSTOIMISTO, SEURAAMUKSET JA ASIAKKAAT.....	2
2.1	Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimisto	2
2.2	Yhdyskuntaseuraamukset	2
2.3	Asiakkaat	3
3	PERHETYÖ KÄSITTEENÄ	5
4	RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN PERHETYÖN TAUSTAVAIKUTTAJIA..	6
4.1	Suomen lastensuojelulaki	6
4.2	YK:n lasten oikeuksien yleissopimus.....	7
4.3	Rikosseuraamuslaitoksen strategia	8
5	YHDYSKUNTAKUNTASEURAAMUSTOIMISTON PERHETYÖ	8
5.1	Perhetyö Rikosseuraamuslaitoksella	8
5.2	Rikollisuuden aiheuttajia	9
5.3	Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyö	10
6	LAPSET PUHEEKSI -MENETELMÄ	13
6.1	Työmenetelmän tarkoitus	14
6.2	Työtapa ja työskentelyn sisältö.....	15
6.3	Menetelmä Mikkelissä.....	16
7	TUTKIMUSKYSYMYKSET	16
8	TUTKIMUSMENETELMÄT, AINEISTO JA ANALYYSI	17
8.1	Laadullinen ja määrällinen tutkimus	17
8.2	Aineiston hankinta	19
8.3	Kyselytutkimus	19
8.4	Analyysin vaiheet	21
9	TYÖSUUNNITELMA JA LUVAT.....	23
10	KYSELYN TOTEUTUS	24
11	TULOKSET	25
11.1	Perustiedot	25
11.2	Seuraamus ja asiakkuus	26

11.3	Perhe	28
11.3.1	Lapset puheeksi.....	28
11.3.2	Asiakkaat, joilla alle 18-vuotiaita lapsia.....	28
11.3.3	Asiakkaat, jotka alle 18-vuotiaita	29
11.4	Kokemukset perhetyöstä.....	29
11.5	Toiveet perhetyölle	31
11.6	Katoanalyysi	32
12	JOHTOPÄÄTÖKSET	32
13	POHDINTA JA KEHITTÄMISIDEAT	34
13.1	Pohdinta	34
13.2	Kehittämisideat	35
	LÄHTEET	36
	LIITTEET	
1	Asiakaskunnan alkukartoitus	
2	Teemahaastattelun runko	
3	Tutkimuslupa	
4	Opinnäytetyösopimus	
5	Kyselylomake	
6	Työntekijöiden ohje	

1 JOHDANTO

Rikosseuraamuslaitoksen pääjohtajan Esa Vesterbackan mukaan Suomessa on monta tuhatta lasta ja nuorta, jotka kuuluvat rikosseuraamusten vaikutuspiiriin joko oman tai perheenjäsenen asiakkuuden vuoksi (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2014). Rikosseuraamuslaitoksen ja erityisesti yhdyskuntaseuraamustoimistojen tekemä lapsi- ja perhetyö on merkittävää. Merkittävyyttä puoltavat sekä Rikosseuraamuslaitoksen tilastot vuodelta 2014 (2015) että Harviainen (2015) opinnäytetyössään. Enemmistö kaikista Suomessa rikoksiin tuomituista suorittaa tuomionsa avoseuraamuksena (Harviainen 2015, 9). Vuoden 2014 päivittäinen vankiluku oli 2 425, kun taas yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden keskimääräinen päiväluku oli 3 137 (Rikosseuraamuslaitoksen tilastoja 2014, 5, 13).

Opinnäytetyö perehtyi ja syventyi Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyöhön suhteessa Rikosseuraamuslaitoksen Lapsi- ja perhetyön linjauksiin, jotka ovat tulleet voimaan vuonna 2013. Tarkoituksena oli tuoda kyselyllä esiin asiakkaiden kokemuksia ja näkemyksiä Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston tekemästä perhetyöstä. Yhdyskuntaseuraamustoimiston työ jakaantuu kahteen osaan. Ensimmäinen on lausuntovaihe, joka toteutetaan ennen mahdollista tuomiota. Toinen on tuomion aikana toteutettava työ asiakkaan kanssa. Opinnäytetyö rajattiin tuomion aikana toteutuvaan perhetyöhön, eikä siinä otettu huomioon lausuntovaiheen perhetyötä. Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimistoon kuuluvat yksiköt Mikkelissä ja Savonlinnassa. Opinnäytetyössä yksiköitä ei eroteltu toisistaan.

Aihe on ajankohtainen, koska Lapsi- ja perhetyön linjaukset ovat tulleet hiljattain käyttöön. Aihetta on tutkittu hyvin vähän. Rikosseuraamuslaitosta koskevissa tutkimuksissa on keskitytty vankiperhetyöhön, vaikka yhdyskuntaseuraamusasiakkaita on enemmän kuin vankeja. Lisäksi opinnäytetyön merkittävyyttä korostaa se, että Lapset puheeksi -menetelmä on käytössä vasta muutamassa yhdyskuntaseuraamustoimistossa ja näistä yksi on Mikkelin toimisto (Repo 2015b).

Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys keskittyy yhdyskuntaseuraamuksiin ja asiakas-
kuvaukseen, Lapsi- ja perhetyön linjauksiin ja Lapset puheeksi -menetelmään. Lapsi- ja perhetyön linjaukset pohjautuvat Suomen lastensuojelulakiin, YK:n lasten oikeuk-

sien yleissopimukseen ja Rikosseuraamuslaitoksen strategiaan, joten opinnäytetyössä tarkasteltiin myös näitä.

Opinnäytetyötä varten haastateltiin Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajaa ja lapsi- ja perhetyöstä vastaavaa henkilöä. Haastattelun avulla saatiin tietoa Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyön tavoitteista ja sisällöistä. Haastattelun ja teorian pohjalta luotiin kyselylomake, johon Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyön asiakkaat saivat osallistua helmikuussa 2016. Opinnäytetyössä keskityttiin vain keskeisimpien teemojen tarkasteluun. Kiviniemen (2015, 83) mukaan raportointi voi helposti sirpaloitua. Opinnäytetyö pyrki tätä välttämään.

2 YHDYSKUNTASEURAAMUSTOIMISTO, SEURAAMUKSET JA ASIAKKAAT

2.1 Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimisto

Opinnäytetyön toimeksiantajana oli Rikosseuraamuslaitos ja Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimisto. Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimisto (2016) on osa Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusaluetta. Toimisto vastaa yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta sekä viranomaisyhteistyöstä ja sen kehittämisestä toimialueellaan. Toimialueeseen kuuluvat Kangasniemi, Joroinen, Mäntyharju, Pieksämäki, Juva, Ristiina, Hirvensalmi, Puumala ja Mikkeli. Toimistolla työskentelee seitsemän työntekijää. Johtaja on Tarja Väisänen ja apulaisjohtaja ma. Sari Kosonen.

Toimeksiantajan edustajana oli rikosseuraamustyöntekijä Pirkko Repo. Hän vastaa yksikön lapsi- ja perhetyöstä, toimien perhetyön yhdyshenkilönä (Repo & Väisänen 2016). Pirkko Repo on valtakunnallisestikin merkittävässä roolissa Lapset puheeksi -menetelmän osalta (Repo & Väisänen 2016).

2.2 Yhdyskuntaseuraamukset

Yhdyskuntaseuraamuksia on viisi; yhdyskuntapalvelu, nuorisorangaistus, valvontarangaistus, ehdonalaisen vapauden valvonta ja ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonta (Yhdyskuntaseuraamukset 2015). **Yhdyskuntapalveluun (YKP)** voidaan tuo-

mita enintään kahdeksan kuukauden vankeuden sijasta tai harvemmin myös ehdollisen vankeusrangaistuksen lisärangaistuksena. Tuomio suoritetaan tekemällä palkatonta työtä valvonnan alaisena. Tuomio on vähintään 14 ja enintään 240 tuntia. (Yhdyskuntapalvelu 2015.)

Valvontarangaistus (VALRA) on uusi yhdyskuntaseuraamus. Se on tullut käyttöön vuonna 2011. Valvontarangaistus kestää enintään kuusi kuukautta. Tuomitun liikkumista ja toimintaa rajoitetaan aikataulun avulla ja päihteiden käyttö on ehdottomasti kielletty koko suorittamisen ajan. Valvontarangaistusta valvotaan sekä teknisin apuvälinein että tukipartion käyntien avulla. (Rikosseuraamuslaitoksen tilastoja 2014, Käsitteet.)

Nuorisorangaistukseen (NR) tuomittu on tehnyt rikoksen alle 18-vuotiaana. Nuorisorangaistukseen voidaan tuomita, jos sakkotuomio on riittämätön eikä ehdotonta vankeusrangaistusta anneta. Tuomion kesto on neljästä kuukaudesta enintään yhteen vuoteen. (Rikosseuraamuslaitoksen tilastoja 2014, Käsitteet.) Siihen kuuluu enintään kahdeksan tuntia viikossa suunnitelman mukaisesti valvontatapaamisia, tehtäviä, ohjelmia sekä työelämään perehtymistä (Nuorisorangaistuksen sisältö ja suorittaminen 2015).

Ehdonalaisen vapauden valvonnassa (EAV) tuomittu suorittaa lopun ehdottomasta vankeusrangaistuksestaan vapaudessa. Valvontaan määrätään, jos koeaika on pidempi kuin yksi vuosi, rikos on tehty alle 21-vuotiaana tai vanki itse haluaa valvonnan. Valvonnan pituus on enimmillään kolme vuotta, mutta perustelluista syistä se voidaan lopettaa aiemmin. (Ehdonalaisen vapauden valvonta 2015.)

Nuorten ehdollisen vankeuden valvonnassa (ERN) tuetaan asiakkaan sosiaalista selviytymistä ja ennaltaehkäistään rikoksia. Valvontaan voidaan tuomita ehdollisen vankeusrangaistuksen tehosteeksi, jos rikos on tehty alle 21-vuotiaana. Valvonta kestää vuoden ja kolme kuukautta. (Rikosseuraamuslaitoksen tilastoja 2014, Käsitteet.)

2.3 Asiakkaat

Toukokuun 2015 tilastojen mukaan Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimistossa asiakkaita 1.5.2015 on ollut 53. Mikkelin toimiston alaisuuteen kuuluvalla Savonlinnan

toimipaikalla oli 29 asiakasta, eli asiakkaita yhteensä oli 82. Suurin osa asiakkaista suoritti yhdyskuntapalvelua (yhteensä 43). Ehdonalaisen vapauden valvonnassa oli 19, nuorten ehdollisen vankeuden valvonnassa 18, nuorisorangaistuksessa yksi ja valvontarangaistuksessa yksi asiakas. (Rikosseuraamusasiakkaat 1.5.2015.)

Opinnäytetyötä varten tehtiin asiakaskunnan alkukartoitus (liite 1). Alkukartoituksessa kysyttiin seuraamuksittain asiakkaiden yhteismäärä sekä perheellisten asiakkaiden määrä. Lisäksi kysyttiin niiden perheellisten asiakkaiden määrää, joiden kanssa on tehty perhetyötä. Liitteessä 1 on määritelty käsite ”perheelliset”. Alkukartoituksessa kysyttiin myös mahdollisia haastateltavia asiakkaita, joita ei kuitenkaan yhdyskuntaseuraamustoimiston mielestä ollut. Tämä tieto rajasi lopullisesti opinnäytetyön kyselytutkimukseksi.

TAULUKKO 1. Asiakaskunta Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimistossa 19.1.2016

	YKP	VALRA	NR	EAV	ERN
Asiakkaita yhteensä	33	6	0	22	20
Perheelliset	18	5	0	12	12
Perhetyötä tehty	5	4	0	10	10
Haastattelu	0	0	0	0	0

Taulukossa 1 tammikuun tilanteen mukaan perheellisiä asiakkaita oli 47. Näistä 29 kanssa oli tehty perhetyötä. Kuitenkin yhdyskuntapalvelun perheellisistä asiakkaista vain viisi oli perhetyön piirissä. Tämä selittynee yhdyskuntapalvelun luonteella. Pääosin yhdyskuntapalvelu on yhdyskuntaseuraamustoimiston ulkopuolella tehtävää työtä, jolloin asiakas ja rikosseuraamustyöntekijä eivät välttämättä kohtaakaan kovin usein.

3 PERHETYÖ KÄSITTEENÄ

Perhetyö on käsitteenä monimerkityksellinen. Perhetyöksi voidaan sanoa kaikkea työtä, jota tehdään perheiden kanssa, mutta se voidaan luokitella esimerkiksi toimintaympäristön, elämänalueen tai lähtökohtien perusteella. Perhetyön muotoja ovat ehkäisevä, kriisivaiheen ja korjaava perhetyö. (Rönkkö & Rytönen 2010, 27–29.) Perhetyötä ja perhetyöntekijöitä on monissa eri toimintaympäristöissä, kuten päivähoitossa, lastensuojelulaitoksissa tai neuvolassa (Reijonen 2005, 3).

Perhetyö perustuu sosiaalivaltion huolehtimisen ja välittämisen periaatteisiin. Periaatteiden mukaan kaikille taataan tuki turvallisuuteen ja hyvinvointiin. Perhetyö on tavoitteellista ja suunnitelmallista. (Rönkkö & Rytönen 2010, 27, 29.) Se on myös kokonaisvaltaista ja pitkäjänteistä (Perhetyö 2015). Pyrkimyksenä on puuttua ja vaikuttaa perheen elämään. Perhe voidaan ohjata tai velvoittaa palvelujen piiriin. Työntekijän rooli on aktiivinen ja hänellä voi olla lain ja asetusten määräämiä velvoitteita. (Rönkkö & Rytönen 2010, 29.)

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen mukaan perhetyö on asiakkaan ja perheen hyvinvoinnin tukemista sekä vuorovaikutuksen ja voimavarojen parantamista. Perhetyötä käytetään lasten hoidon ja kasvatuksen sekä kodin arjen hallinnan ohjaukseen. Sen avulla myös tuetaan vanhemmuutta, lapsen tasapainoista kehitystä ja perheen sosiaalisten verkostojen laajentamista. Perhetyö lisäksi ehkäisee syrjäytymistä ja vahvistaa perheen toimintakykyä. (Perhetyö 2015.)

Perhetyö, sen sijaan että työskenneltäisiin vain yksilön kanssa, on tärkeää, koska perheen toimintatavat ja kulttuuri liittyvät yksilön ongelmiin monin eri tavoin. Perhetyössä on tärkeää tunnistaa ja tuoda näkyväksi ongelmien lisäksi myös hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävät toimintatavat. Jo olemassa olevien perheen hyvien toimintatapojen näkyväksi tekeminen on oleellista, koska niiden pohjalta voidaan ryhtyä luomaan muutosta arkeen. (Rönkkö & Rytönen 2010, 38.)

Perhetyöntekijät ovat uusi, 2000-luvulla syntynyt ammattiryhmä. Koska ammattiryhmä on vielä nuori, ei täsmällistä työnkuvaa tai tehtävnmäärityksiä ole asetettu. Työkäytännöt ovat syntyneet paikallisesti kuntien ja järjestöjen tarpeiden mukaan. Usein

tarpeellisinta on ollut kokonaisvaltainen tuki perheen omassa lähiympäristössä ja arjessa. (Reijonen 2005, 7.)

4 RIKOSSEURAAMUSLAITOKSEN PERHETYÖN TAUSTAVAIKUTTAJIA

4.1 Suomen lastensuojelulaki

Lapsi- ja perhetyön linjauksissa mainitaan yhdeksi perusteeksi lastensuojelulain 10. §. Tässä pykälässä mainitaan, että jos aikuinen on suorittamassa vapausrangaistusta, on hänen lapsensa hoidon ja tuen tarve selvitettävä ja turvattava (Lastensuojelulaki 417/2007). Tämä kohta on kuitenkin kumottu 30.12.2014 (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417). Lain kohta ei siis enää ole voimassa, mutta asialla ei ole suoranaista vaikutusta yhdyskuntaseuraamustoimiston tekemään perhetyöhön, sillä edellä mainitussa momentissa puhuttiin vapausrangaistuksesta. Vapausrangaistuksella tarkoitetaan vankeutta (Rikosoikeudellinen prosessi ja seuraamukset 2016).

Lastensuojelun lain 13. pykälässä kerrotaan lapsen sijoittamisesta vankilan perheosastolle, jos hänen vanhempansa suorittaa vankeusrangaistusta tai on tutkintavankeudessa (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417). Tämä ja edellinen kappale korostavat sitä, että Rikosseuraamuslaitoksen tekemää perhetyötä lähestytään usein vankiperhetyön kautta. Näkemystä tulisikin laajentaa myös yhdyskuntaseuraamuksissa tehtävän perhetyön suuntaan.

Rikosseuraamusalan työntekijöiden näkökulmasta lastensuojelulain 25. § vaikuttaisi olevan oleellisimpia asioita tässä laissa. Pykälä velvoittaa Rikosseuraamuslaitoksen palveluksessa olevat henkilöt ilmoittamaan sosiaalihuollolle, jos heille tulee tietoon seikka, joka vaarantaa lapsen kehitystä tai nostaa esiin huolen lapsen hoidosta ja huolenpidosta. Salassapitosäännökset eivät estä ilmoituksen tekoa. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.)

Lapsi- ja perhetyön linjauksissa kerrotaan, että Rikosseuraamuslaitoksen lapsi- ja perhetyön perusteisiin kuuluu lapsen etu ja sen huomioon ottaminen. Tämä perustuu lastensuojelulain 4. pykälään. Lastensuojelulain lisäksi taustatekijänä on YK:n yleissopimus lasten oikeuksista. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2014, 5.)

4.2 YK:n lasten oikeuksien yleissopimus

Yhdistyneiden Kansakuntien Lasten oikeuksien yleissopimuksessa lapsella tarkoitetaan jokaista alle 18-vuotiasta henkilöä. Sopimuksen mukaan sopimuksen allekirjoittaneiden valtioiden tulee ryhtyä kaikkiin tarpeellisiin toimiin varmistaakseen, että lapsi saa suojelua kaikenlaiselta syrjinnältä ja rangaistukselta, jotka perustuvat hänen vanhempiansa, huoltajiensa tai perheenjäsentensä asemaan, mielipiteisiin, vakaumukseen tai toimintaan. (Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989.) Yhdyskuntaseuraamustoimiston asiakkaat tai heidän lapsensa eivät siis saa joutua syrjityiksi tai rangaistuksien perusteella, mitä heidän vanhempansa, huoltajansa tai perheenjäsenensä ovat tehneet. Yleissopimus (1989) kunnioittaa vanhemman ja hänestä erossa asuvan lapsen oikeutta ylläpitää suoria yhteyksiä ja henkilökohtaista suhdetta toisiinsa. Lapsen tulee saada ylläpitää suhdettaan kumpaankin vanhempaansa säännöllisesti. Tästä poikkeuksena on tilanne, jossa yhteydenpito on lapsen edun vastaista. (Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989.)

YK on julistanut ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, että lapsilla on oikeus apuun ja erityiseen huolenpitoon. YK:n yleissopimuksen mukaan perhe on yhteiskunnan perusr ryhmä ja sillä on oikeus saada tarvittavaa apua ja suojelua niin, että se pystyy täydellisesti hoitamaan yhteiskunnalliset velvollisuutensa. Lapsen tulisi sopimuksen mukaan saada persoonallisuutensa sopusointuisen ja täysipainoisen kehityksen takia kasvaa perheessä rakkauden, onnellisuuden ja ymmärryksen ilmapiirissä. (Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989.)

YK:n lasten oikeuksien yleissopimuksen mukaan sopimusvaltiot pyrkivät takaamaan sen periaatteen tunnustamisen, että vanhemmat vastaavat yhteisesti lapsen kehityksestä ja kasvattamisesta. Ensisijainen vastuu lapsen kehityksestä ja kasvatuksesta on lapsen vanhemmalla, laillisella huoltajalla tai holhoojalla. Heidän toimintaansa määräävä tekijä on lapsen etu. (Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989.)

Jokaiselle lapselle, jota epäillään, syytetään tai joka on tuomittu rikokseen, on tunnustettava oikeus tulla kohdelluksi ihmisarvoa ja arvokkuutta edistäen. Lisäksi lapsen pitää saada tulla kohdelluksi niin, että se edistää lapsen kunnioitusta muiden ihmisten perusvapauksia ja ihmisoikeuksia kohtaan. Lasta tulee kohdella ottaen hänen ikänsä

huomioon ja pyrkii edistämään hänen yhteiskunnallista sopeutumistaan. (Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989.)

4.3 Rikosseuraamuslaitoksen strategia

Rikosseuraamuslaitoksen strategiassa asiakastyöskentelyllä pyritään yleisesti tukemaan yhteiskuntaan kiinnittymistä sekä toiminnan ja hoidon jatkuvuutta tuomion jälkeen. Rikosseuraamusasiakkaiden vastuuntuntoa ja ihmisarvon kunnioitusta vahvistetaan oikeudenmukaisella ja ihmisarvoa kunnioittavalla kohtelulla. Rikosseuraamuslaitoksen strategiassa mainitaan, että alaikäisten tuomittujen tarpeet tulee ottaa huomioon toiminnan järjestelyissä. (Rikosseuraamuslaitoksen strategia 2011–2020.)

Rikosseuraamuslaitoksen tavoitteena on perhetyön kehittäminen. Kehittämisessä tärkeää on erityisesti lapsinäkökulman huomioiminen. Lisäksi asiakkaan yhteydenpito mahdollisuuksia sosiaalisiin verkostoihin, lapsiin, perheisiin ja yhteiskunnan palveluverkostoon tuetaan. (Rikosseuraamuslaitoksen strategia 2011–2020.)

5 YHDYSKUNTAKUNTASEURAAMUSTOIMISTON PERHETYÖ

5.1 Perhetyö Rikosseuraamuslaitoksella

Perhetyöllä tarkoitetaan lastensuojelulain perusteluissa perhetyöntekijän antamaa keskusteluapua ja tukea arjen toiminnoissa perheen kotona. Vanhempia voidaan tukea heidän kasvatustehtävässään ja tarjota vanhemmuuden arviointia sekä lapselle on mahdollista järjestää hänen hyvinvointiaan tukevaa toimintaa. Perhetyö yhdistää usein psykososiaalisen tuen ja käytännön avun. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2014, 8.)

Yhdyskuntaseuraamustoimistojen perhetyö perustuu Rikosseuraamuslaitoksen määrittämiin Lapsi- ja perhetyön linjauksiin, jotka ovat tulleet voimaan vuonna 2013. Lapsi- ja perhetyön linjaukset pohjautuvat YK:n yleissopimukseen lapsen oikeuksista ja Suomen lastensuojelulakiin. Jatkossa linjausten myötä rikosseuraamusalan painopiste siirtyy vangin ja asiakkaan oikeuksista lapsen etuun ja oikeuksiin. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2014, 5–6.) Rikosseuraamuslaitos on muokkaamassa Lapsi- ja perhetyön

linjauksia yhdyskuntaseuraamustoimistot huomioon ottavammaksi. Tämä lisäys on ollut tammikuussa 2016 luonnosvaiheessa. (Repo & Väisänen 2016.)

Perhetyö Rikosseuraamuslaitoksessa on keskusteluavun antamista, yhteydenpidon mahdollistamista ja tukemista arjen toiminnoissa. Se on myös valmiuksien parantamista, kasvatustehtävissä tukemista, vanhemmuuden arviointia ja yhteistyötä siviili-toimijoiden kanssa. Yhdyskuntaseuraamustoimistoissa toteutettava perhetyö on näiden lisäksi vanhemmuuden tukemista, palveluohjausta sekä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Kuitenkin perhetyön tarkka määrittely on Rikosseuraamuslaitoksessa haastavaa, koska tavoitteet, toimintamuodot ja organisointi vaihtelevat vankiloittain ja alueittain. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2014, 2, 8.)

Perhetyön teemat riippuvat siitä, onko asiakas alaikäinen tai aikuinen, jolla on lapsia tai alaikäinen, jolla on lapsia. Oleellista on huomioida, että Rikosseuraamuslaitoksen perhetyö ei rajoitu asiakkaisiin, joilla on lapsia. Perhetyö on myös parisuhdetyötä. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2014, 8, 18.)

Rikosseuraamusalalla tehtävä perhetyö on tärkeää, koska perhesuhteilla on vaikutuksensa rikoksettomaan elämäntapaan. Rikosseuraamusalan ja yhdyskuntaseuraamustoimiston tekemällä perhetyöllä sekä hyvillä perhesuhteilla edesautetaan rikoksetonta elämää. Perhesuhteet saattavat olla myös vahingollisia, esimerkiksi väkivallan takia, joten osana perhetyötä on myös pyrkimys estää tällaisten suhteiden aiheuttamat ongelmat ja auttaa ihmisiä irrottautumaan epäterveistä suhteista. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2014, 6, 8.) Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja ja perhetyön yhdyshenkilö korostavat myös, että asiakkaille perhe on suuri motivoiva tekijä rikoksettomaan elämään (Repo & Väisänen 2016).

5.2 Rikollisuuden aiheuttajia

Tutkimuksen mukaan (Salmi ym. 2009, 13) perheen talousvaikeuksilla ja nuoren rikoskäyttäytymisellä on yhteys. Mitä heikompi perheen taloudellinen tilanne on, sitä enemmän 15–16-vuotiaat tekevät rikoksia. Tästä esimerkkinä 26 % erittäin huonon taloustilanteen perheissä elävistä nuorista varasti kaupasta, kun taas erittäin hyvässä taloudellisessa tilanteessa elävistä nuorista vain 8 % teki saman rikoksen. (Salmi ym.

2009, 13.) Talousvaikeuksiin vaikuttavat asunnottomuus, työttömyys ja alhainen koulutustaso (Harviainen 2015, 17).

Lapsen mahdolliseen rikolliseen käyttäytymiseen ja kehitykseen liittyy tutkimusten mukaan erilaisia kasvuympäristön riskitekijöitä. Kasvuympäristöön kuuluvat perhe, koulu, kaverit sekä muu laajempi ympäristö. Perheeseen liittyviä riskitekijöitä ovat esimerkiksi parisuhdeväkivalta, lapsen kaltoinkohtelu, vanhempien mielenterveysongelmat, teinivanhemmuus, vaihtuvat perhesuhteet ja antisosiaalisuus. Eli kasvatuksen ongelmat ovat iso riskitekijä lapsen rikollisen käyttäytymisen ilmenemiselle. (Haapasalo 2006, 124). Yksinhuoltajuus tai köyhyys eivät välttämättä johda lapsen rikolliseen käyttäytymiseen, jos vanhemmuus ja kasvatus eivät heikenny (Haapasalo 2008, 36).

Tutkimuksissa on kuitenkin vahvistettu, että rikollisuus voi olla ylisukupolvista. Heikot kasvatuskäytännöt ja vanhemmuuden ongelmat lisäävät riskiä ylisukupolvisuuteen. Perheessä voi olla useita rikoksentekijöitä. Isän rikospidätykset ovat pitkittäistutkimuksissa ennustaneet rikollista käytöstä pojalla. Erään tutkimuksen mukaan 24 prosentilla omaisuusrikoksen tehneistä miehistä ja 19 prosentilla väkivaltarikoksen tehneistä miehistä oli myös oma isä tuomittu. Vastaavista rikoksista tuomituilla vain 3:lla ja 7:llä prosentilla oli rikoksesta tuomittu äiti. (Haapasalo 2006, 135.)

5.3 Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyö

Teemahaastattelulla saadaan laadullista aineistoa. Teemahaastattelu tapahtuu vuoro-vaikutuksessa, mutta tutkija on määritellyt aihepiirin etukäteen. Teemahaastattelu on enemmän keskustelunomainen kuin kysymys-vastaus-haastattelu. (Eskola & Vastamäki 2015, 27–28.) Teemahaastattelun avulla kerättiin tietoa Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston tekemästä perhetyöstä. Teemahaastatteluun osallistui toimiston johtaja sekä perhetyöstä vastaava työntekijä. Haastattelun avulla saatiin tietoa siitä, mitä perhetyön vaaditaan ja oletetaan olevan. Haastattelu antoi suuntaviivoja kyselylomakkeen teolle.

Tämän luvun 5.3 tiedot perustuvat Pirkko Repon ja Tarja Väisäsen haastatteluun 22.1.2016. Haastattelu toteutettiin teemahaastatteluna, johon luotiin haastattelurunko (liite 2). Haastateltavat mainitsivat, että lausuntovaiheessa asiakkaan kanssa tehdään

paljon perhetyötä. Opinnäytetyö on kuitenkin rajattu seuraamuksien aikana toteutettavaan perhetyöhön.

Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimistossa perhetyön yhdys henkilön työnkuvaan kuuluu lapsinäkökulman ja perhetyön esillä pito, verkostoyhteistyö paikallisella tasolla, tiedon jakaminen työyhteisölle ja ajoittaiset Rikosseuraamuslaitoksen koulutukset. Yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajan rooli ja osallisuus perhetyön toteutuksessa liittyy perhetyön mahdollistamiseen, taustatukena olemiseen ja kannustamiseen. Johtaja myös mahdollistaa henkilökunnalle koulutuksiin osallistumisen. Henkilökunnan vastuulla on omien asiakkaidensa kohdalta toteuttaa perhetyötä. Uusien Lapsi- ja perhetyön linjausten myötä työntekijöille on tullut ”lupa” toteuttaa perhetyötä.

Haastattelussa kysyttiin, mitkä ovat perhetyön vaatimukset. Yhdyskuntaseuraamustoimistosta pitää olla yhteydessä alle 18-vuotiaan asiakkaan huoltajiin. Tarpeen vaatiessa toimisto tekee yhteistyötä sosiaaliviranomaisten kanssa. Lapsen tilanne tulee tarkistaa silloin, kun vanhempi on asiakkaana yhdyskuntaseuraamustoimistossa.

Yhdyskuntaseuraamustoimistolla menetelmänä käytetään enimmäkseen keskustelua asiakkaan kanssa. Toimisto käyttää Lapset puheeksi- menetelmän ja keskustelun lisäksi esimerkiksi Marak- ja Move-menetelmiä, jotka ovat osa toimiston strukturoituja ohjelmia. Marak ja Move ovat väkivaltatyön menetelmiä. Marak on tarkoitettu lähisuhdeväkivallan uhreille ja Move sen tekijöille. Menetelmät toteutetaan yhteistyössä Mikkelin Viola-väkivallasta vapaaksi ry:n kanssa.

Asiakaskohtaisia verkostopalavereita pidetään tarvittaessa. Yhdyskuntaseuraamustoimiston työntekijä on mukana asiakkaan muiden verkostojen palavereissa tarpeen vaatiessa. Periaatteena on, että yhdyskuntaseuraamustoimisto varmistaa, onko sen tarpeellista tai mahdollista olla mukana tapaamisissa. Toimiston tarkoituksena ei ole tehdä asioita asiakkaan puolesta, mutta jos asiat eivät etene, autetaan asiakasta olemalla yhteistyötahoihin yhteydessä toimiston kautta. Yhteistyö on laaja-alaista ja sitä tehdään esimerkiksi sosiaalityöntekijöiden, koulun, nuorisotoimen, TE-palveluiden, Reitin, Mikalon ja poliisin kanssa.

Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimisto tekee vuosittain yhdestä kahteen lastensuojeluilmoitusta. Yhteistyötä lastensuojelun kanssa tehdään kuitenkin myös ilman akuuttia

hätää tai ilmoituksen tekemistä. Toimiston henkilökunta puhuu tällaisissa tapauksissa yhteydenotosta lastensuojeluun.

Oma työntekijä on se henkilö, joka tekee perhetyötä ja tapaa asiakkaan puolisoa, lasta, vanhempia ja/tai perhettä. Perheenjäseniä ei pyritä tapaamaan, ellei siihen ole tarvetta. Jos asiakas toivoo perheenjäsenten ja toimiston työntekijän tapaamista, se on mahdollista. Perhe on enimmäkseen mukana asiakkaan puheiden kautta. Haastateltavien kokemuksen mukaan yleisesti naiset puhuvat enemmän perheestä ja lapsista kuin miehet. Puolisonsa toimistolle mukaan ottavat yhtä usein sekä naiset että miehet. Kuitenkin suurin osa asiakkaista tulee toimistolle yksin.

Rikosseuraamuslaitoksen perhetyön tasot on määritelty Lapsi- ja perhetyön linjauksissa (2014, 10) yhteydenpidoksi, perhesuhteiden hoidoksi sekä kuntoutukseksi ja vaikuttamistyöksi. Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimisto ei määrittele perhetyötään näin. Luonnollisempi perhetyön jako on vanhemmuuden tukemiseen ja parisuhdetyöhön sekä siihen, miten rikollinen käyttäytyminen vaikuttaa perheeseen.

Jotta perhetyötä voidaan tehdä, täytyy asiakkaan perhetilanne selvittää. Selvittäminen tapahtuu haastatteluin ja väestötietojärjestelmästä saatavien tietojen pohjalta. Tärkeintä on haastattelusta saatu tieto ja väestötietojärjestelmästä haetaan vain virallinen tieto. Väestötietojärjestelmän käyttöä rajoitetaan niin, että vain asiakkaan tietoja saa käydä katsomassa. Esimerkiksi asiakkaan seurustelukumppanin tietoja ei saa tarkastaa.

Lapsen etu huomioidaan päätöksissä. Päätöksiin selvitetään lapsen tilanne. Yhdyskuntaseuraamustoimistosta otetaan selvää, miten lapsen hoito on järjestetty tuomion aikana. Lapsen etu on otettu huomioon myös lain tasolla, niin että hoito- ja vanhempainvapaalla ei tarvitse suorittaa tuomiota, vaan täytäntöönpano siirtyy.

Lapsi- ja perhetyön linjauksissa mainitaan, että yhdyskuntaseuraamustoimistossa tulee olla lapsiystävällinen tila (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2014, 36). Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston tilat ovat uudet, siistit, kodikkaat ja valoisat. Kuitenkaan lapsiystävällistä tilaa toimistolla ei varsinaisesti ole. Lelujen hankinta on suunnitelmassa. Yksi neuvotteluhuoneista on ajateltu lapsiystävälliseksi tilaksi. Toisaalta yhdyskuntaseuraamustoimistossa käy hyvin vähän lapsia.

Rikosseuraamuslaitoksen Itä- ja Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueella vastuu perhetyöstä on kehittämispäälliköllä. Jokaisella yksiköllä (yhdyskuntaseuraamustoimistot ja vankilat) on oma perhetyön yhdyshenkilö. Perhetyön yhdyshenkilöpäivät järjestetään pari kertaa vuodessa.

Rikosseuraamusalalla ei ole varsinaista koulutusta työntekijöille perhetyön osalta. Työntekijöiden pohjakoulutuksen (vähintään alempi korkeakoulututkinto) ja Rikosseuraamuslaitoksen alalletulokoulutuksen kautta työntekijät saavat perhetyön osaamista. Rikosseuraamuslaitos järjestää menetelmäkoulutuksia (esim. Lapset puheeksi) ja lakikoulutuksia työntekijöilleen. Väisäsen mielestä perhetyön koulutuksia pitäisi lisätä.

Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimistolla ei ole tällä hetkellä aikomusta työstää perhetyön kansiota. Haastateltavat olivat tietoisia Harviaisen tekemästä opinnäytetyöstä ja perhetyön työkalupakista Turun yhdyskuntaseuraamustoimistolle vuonna 2015. Tällä hetkellä henkilöstömuutokset ovat vieneet aikaa perhetyön kehittämiseltä Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimistossa.

6 LAPSET PUHEEKSI -MENETELMÄ

Rikosseuraamuslaitoksella on muutamassa vankilassa ja yhdyskuntaseuraamustoimistossa (mm. Mikkelissä) käytössä Lapset puheeksi -menetelmä (Repo 2015b). Menetelmän avulla voidaan selvittää lapsen tuen ja hoidon tarvetta. Lisäksi menetelmällä voidaan tukea perheen uudelleenyhdistämistä vapautumisen jälkeen. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2014, 23.) Lapset puheeksi -menetelmä on vanhemmuutta tukevaa, positiivista keskustelua lapsesta sekä lapsen näkyväksi tekemistä vanhemmalleen (Repo & Väisänen 2016).

Lapset puheeksi -menetelmän manuaali on tarkoitus muokata Rikosseuraamustyöhön paremmin sopivaksi. (Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2014, 12). Menetelmän päivityksestä vastaa Tytti Solantaus (Repo 2015a). Päivityksen jälkeen menetelmä on tarkoitus ottaa käyttöön laajemmin Rikosseuraamuslaitoksen yksiköissä. Käyttöönotto vaatii työntekijöiden koulutusta. (Repo 2015b.)

Menetelmä on osa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Toimiva lapsi & perhe -työmenetelmäperhettä. Se on tuotettu tilanteisiin, joissa lapsen vanhemmalla on mielenterveyden ongelmia. Keskustelu tukee lapsen kehitystä erityisesti silloin, kun lapsen elämäntilanteeseen liittyy hankaluuksia. Lapset puheeksi -työmalli perustuu ymmärrykseen niistä vaikutuksista, joita mielenterveyden häiriö tuo vanhemmuuteen ja lapseen. Työmalli perustuu myös tietoon niistä tekijöistä, jotka auttavat vanhempaa tukemaan lapsen ja nuoren kehitystä. (Solantaus 2013, 3.)

Tämä työmalli on kehitetty terveydenhuollolle avuksi, jotta lastensuojelulain velvoite toteutuu. Lastensuojelulaki velvoittaa vanhempaa hoitavan tahon ottamaan huomioon potilaan lasten hoidon ja tuen tarpeen. Menetelmän tarkoituksena on myös auttaa työntekijää ottamaan lapset puheeksi vanhempia ja lapsia kunnioittaen ja rakentavasti. Lapset puheeksi -keskustelulla pyritään myös siihen, että työntekijä ja vanhempi voivat myöhemmin vanhemman hoitoprosessin aikana palata avoimesti ja välittömästi lasten asiaan niin ilonaiheiden kuin ongelmienkin suhteen. (Solantaus 2013, 3.)

Toimiva lapsi & perhe -työmenetelmäperheen työmenetelmät perustuvat kokemukseen työskentelystä sekä perheiden että vertaisryhmien kanssa. Ne perustuvat myös professori William Beardsleen ajatuksiin perhetyöskentelystä ja hänen kehittämänsä perheinterventioon ja alan tutkimukseen. Koko työmenetelmäperheen tarkoituksena on tukea lapsen kehitystä ja ehkäistä häiriöitä yhteistyössä vanhempien kanssa. (Solantaus 2013, 3.)

6.1 Työmenetelmän tarkoitus

Lapset puheeksi -työmenetelmän tarkoituksena on tukea vanhemmuutta ja lasten kehitystä. Tarkoituksena on myös arvioida lasten ja perheen tarve muiden palveluiden tukeen ja tarvittaessa ohjata palveluihin. Myös lastensuojelutoimien tarpeen arviointi on osa menetelmää. Vanhemmuuden ja lasten kehityksen tukemisen päämääränä on auttaa vanhempia lasten tukemisessa ja vahvistaa prosesseja, jotka suojaavat lasta ja tukevat hänen kehitystään perheessä ja muissa kehitysympäristöissä. (Solantaus 2013, 15.)

Muiden palveluiden tarpeen arviointi tarkoittaa esimerkiksi lastenneuvolan, koulun oppilashuollon, lasten- tai nuorisopsykiatrian tai perheneuvolan tarjoamia palveluita.

Sosiaalipalveluiden tarpeesta keskusteleminen voi nostaa esiin tarpeen erilaisista sosiaalitoimen perhetukimuodoista, lastensuojelutoimenpiteistä tai toimeentulotuesta. Tällä, joka hoitaa vanhempaa, ei ole hoitovastuuta lapsesta, mutta sillä on vastuu saattaa perhe ja lapset tarvittavan avun äärelle. Esimerkiksi lasten omat mielenterveyspalvelut, pariterapia, sosiaalitoimen perhepalvelut tai taloudellinen tuki toimeentulotuesta velkaneuvontaan ovat mahdollisesti tarpeellisia. (Solantaus 2013, 15.)

Työntekijän tarkoitus on Lapset puheeksi -menetelmässä lisätä vanhemman ymmärrystä lastensa, puolisonsa ja itsensä tilanteesta. Se tapahtuu tiedon avulla, mutta tieto on vain väline ymmärrykseen. Tiedon saa kasvatettua ymmärrykseksi sovittamalla se arki-elämään, vanhempien kokemuksiin ja kysymyksiin. Parhaimmillaan Lapset puheeksi -työskentely on luovaa ja rakentavaa lapsen ja perheen hyväksi käytävää keskustelua. (Solantaus 2013, 17–18.)

6.2 Työtapa ja työskentelyn sisältö

Lapset puheeksi -menetelmän kahdessa tapaamisessa käydään teema kerrallaan läpi lapsiin liittyviä asioita vanhempien kanssa. Tarpeen mukaan tapaamisia on enemmän tai ne rajoittuvat vain yhteen tapaamiskertaan. Lapsista voidaan keskustella monella tapaa, mutta keskustelun runko on osa-alueittain erillisellä manuaalilla. (Solantaus 2013, 15.)

On olemassa myös Lapset puheeksi -neuvonpito, johon kutsutaan lapsen ja perheen verkostoa ja tarvittaessa erilaisten palveluiden edustajia. Lapsi itse voi olla mukana neuvonpidossa, mutta mukana olo on mietittävä aina tapauskohtaisesti. Tarkoitus on saada lapsen sosiaalinen verkosto aktivoitua vanhempien rinnalle. Neuvonpidossa kartoitetaan lapsen tilanne eri elämän ympäristöissä ja mietitään, miten läsnäolijat voivat tukea lasta. Jos vanhempi tuntee tarvetta syventää keskustelua lapsista, hänelle voidaan tarjota muita Toimiva lapsi & perhe -työmenetelmäperheen osa-alueita, kuten Beardsleen perheinterventiota. (Solantaus 2013, 15, 17–18.)

Työmenetelmäperheeseen kuuluu myös muita opaskirjasia kuten "Miten autan lastani? Opas vanhemmille, joilla on mielenterveyden ongelmia" sekä "Mikä meidän vanhempien vaivaa? Käsikirja lapsille ja nuorille, joiden äiti tai isä kärsii mielenterveyden ongelmista." Muita teoksia ovat opas vanhemmille, joiden päihteiden käyttö askarruttaa

lapsen hoidon näkökulmasta ja opas vanhemmille, joista toinen sairastaa syöpää. Nämä oppaat on tarkoitettu asiakkaille, mutta myös työntekijän tueksi keskustelutilanteisiin. Itse työskentely perustuu kuitenkin keskusteluihin vanhemman tai molempien vanhempien kanssa. (Solantaus 2013, 15–16, 19.)

6.3 Menetelmä Mikkelissä

Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyö pitää sisällään Lapset puheeksi -menetelmän käytön. Menetelmää käytetään tarvittaessa. Kaikilla työntekijöillä ei ole henkilöstömuutoksista johtuen menetelmän koulutusta. Tällöin asiakkaan kanssa Lapset puheeksi -menetelmää voi käyttää joku muu työntekijä kuin se, joka asiakkaalle on nimetty. Lapset puheeksi -menetelmän avulla lapsi tehdään vanhemmalleen näkyväksi, rohkaistaan vanhempana elämiseen ja vanhemmuutta tuetaan. (Repo & Väisänen 2016.)

Vuonna 2013 Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimistossa käytettiin Lapset puheeksi -menetelmää kolmen asiakkaan kanssa. Seuraavana vuonna vastaava luku oli 14. Vuonna 2015 viiden asiakkaan kanssa käytettiin menetelmää. Vuoden 2016 tammi-kuun puoliväliin mennessä menetelmää oli käytetty yhden asiakkaan kanssa. Vuoden 2014 huippulukema selittynee koulutetun henkilöstön määrällä. Repo epäili, ettei vuodelta 2015 kirjattu kaikkia asiakkaita, joiden kanssa menetelmää on käytetty. (Repo & Väisänen 2016.)

7 TUTKIMUSKYSYMYKSET

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia asiakkaiden kokemuksia Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyön määrästä, laadusta ja sisällöstä. Tavoitteena oli, että vastaajia olisi jokaisesta yhdyskuntaseuraamuksesta. Näin oli mahdollista saada laajempi kokonaiskuva perhetyöstä.

Opinnäytetyöllä haettiin vastausta siihen, miten perhetyötä toteutetaan Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimistossa asiakkaiden näkökulmasta. Opinnäytetyössä selvitettiin lisäksi, mitä asiakkaat toivoisivat perhetyöltä. Opinnäytetyö vastasi myös kysymykseen, kuinka paljon perhetyötä tehdään ja millä tavoilla.

Tarkentavana tutkimuskysymyksenä oli myös, missä määrin yhdyskuntaseuraamustoimistossa on käytössä Lapset puheeksi -menetelmä perhetyön osana ja miten asiakkaat sen mielsivät. Opinnäytetyön kyselyn vastauksia voidaan hyödyntää, kun Lapset puheeksi-menetelmää otetaan käyttöön valtakunnallisesti Rikosseuraamuslaitoksella.

8 TUTKIMUSMENETELMÄT, AINEISTO JA ANALYYSI

Määrällisen tutkimuksen prosessivaiheet voidaan jakaa viiteen pääosaan. Näitä ovat:

1. Tutkimusongelmien ja tutkimuskysymyksien määrittely
2. Tutkimussuunnitelman teko
3. Tiedonkeruulomakkeen laadinta ja aineiston hankinta
4. Aineiston käsittely
5. Johtopäätösten tekeminen. (Vilpas 2016, 3.)

Vaikka Vilpas käsittelee nimenomaan määrällistä tutkimusta, tämä opinnäytetyö kohdistuu sekä määrälliseen että laadulliseen tutkimukseen. Vilpaksen määrittelemät prosessivaiheet kuvaavat tämän opinnäytetyön prosessin kulkua.

Opinnäytetyö on sekä poikittaistutkimus että laadullinen tutkimus, jolla on myös määrällisen tutkimuksen piirteitä. Poikittaistutkimus on tietynä, rajattuna ajankohtana tehty tutkimus, jossa ei olla kiinnostuneita muutoksesta, vaan sen hetkisestä tilanteesta (Hirvonen 2015). Poikittaistutkimus on kiinnostunut siitä, miten ilmiö läpäisee kulttuurisia ja sosiaalisia ympäristöjä tietynä aikana (Määrällinen tutkimus 2016). Kyselytutkimuksen katsotaankin yleensä olevan poikkileikkaus tietystä hetkestä (Salmela 1997, 81).

8.1 Laadullinen ja määrällinen tutkimus

Laadullista tutkimusta voi kuvata prosessiksi. Laadullisen tutkimuksen vaiheita voi olla hankala jäsentää ja määritellä etukäteen. Tutkimukseen liittyvät ratkaisut voivat saada muotonsa tutkimuksen edetessä. Jatkuva päätöksentekotilanne ja ongelmanratkaisusarja kuvaavat laadullista tutkimusta. Tutkijan tulee kyetä tarvittaessa uudelleenlinjaamaan työtään ja tiedostamaan tietoisuutensa kehittymistä. (Kiviniemi 2015, 74–75.) Opinnäytetyötä täytyi muokata esimerkiksi haastateltavien määrän tarkentuessa.

Linjanveto tehtiin aineiston keruun suhteen eli työ keskittyi kyselyyn haastattelun sijaan.

Laadullinen tutkimus on hyvä menetelmä, kun tutkimuskohteina ovat luonnolliset tilanteet, joita ei voi järjestää kokeeksi tai kontrolloida aiheeseen vaikuttavia tekijöitä. Laadullinen tutkimus soveltuu myös silloin, kun tiettyihin tapauksiin liittyvistä syy-seuraussuhteista halutaan saada tietoa eikä niitä voida tutkia kokeellisesti. (Metsämuuronen 2006, 88.) Opinnäytetyössä syvennyttiin yhdyskuntaseuraamustoimiston tekemään perhetyöhön ja asiakkaiden kokemuksiin, joten perhetyötä ja vuorovaikutustilanteita olisi ollut hankalaa ja epäeettistä järjestää kokeeksi.

Hakalan mukaan laadullisen tutkimuksen tavoite usein on saada esiin tutkimuksen kohteena olevien toimijoiden omia tulkintoja. Kvalitatiivista tutkimusta käytetään erityisesti, kun halutaan antaa ääni jollekin rajatulle ihmisryhmälle, jolla sitä ei yleensä ole ollut. (Hakala 2015, 22.) Hakalan määritelmä sopi Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston asiakkaiden mielipiteiden keräämiseen, koska asiakaskunta oli rajattu ihmisryhmä, jolla ei todennäköisesti ole ollut mahdollisuutta kertoa perhetyön kokemuksistaan aiemmin laajasti.

Määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus on usein kiinnostunut erilaisista luokitteluisista, vertailuista, syy- ja seuraussuhteista sekä sellaisten ilmiöiden selittämisestä, jotka perustuvat numeerisiin tuloksiin. Se on tieteellisen tutkimuksen menetelmäsuuntaus, joka perustuu kohteen kuvaamiseen ja tulkitsemiseen tilastoja ja numeroita apuna käyttäen. (Määrällinen tutkimus 2016.) Opinnäytetyössä kvalitatiivista tietoa olivat esimerkiksi asiakasmäärät ja asiakkuuksien kestot sekä muut sellaiset asiat, jotka voidaan numeerisesti määritellä.

Määrällinen tutkimuksen lähtökohtana on aina teoria. Teoriasta edetään asian tarkasteluun. (Määrällisen tutkimuksen suunnittelu 2016.) Lähtökohtana opinnäytetyössä olivat Lapsi- ja perhetyön linjaukset ja Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston johtajan ja perhetyöstä vastaavan haastattelu. Näiden pohjalta luotiin kyselylomake.

8.2 Aineiston hankinta

Aineiston hankinta keskittyi kyselylomakkeisiin, koska otanta oli suuri haastatteluja ajatellen. Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston tekemän alkukartoituksen mukaan heillä oli perheellisiä asiakkaita 34, joista 25 kanssa oli tehty perhetyötä (Repo 2015b). Opinnäytetyön alkuvaiheessa teetettiin Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston työntekijöillä uusi asiakaskartoitus. Opinnäytetyön tekijät eivät tunteneet aiemman kartoituksen taustatekijöitä ja kriteerejä, joten oli tehtävä uusi kartoitus, joka perustui Lapsi- ja perhetyön linjauksiin. Jotta tutkimus oli pätevä ja puolueeton, tuli opinnäytetyön tekijöiden itse laatia lomake (ks. luku 2.3).

Aineistonhankintamenetelmänä kysely kohdistuu tiettyyn ihmisjoukkoon, jolta haetaan vastauksia samojen kysymysten avulla. Onnistunut kysely vaatii ongelmakohtiin paneutumista etukäteen. Kyselyssä on otettava huomioon toteuttamistapa ja kysymysten sisältö. Kyselyllä saadut vastaukset voivat olla sekä laadullisia että määrällisiä. (Kyselyt 2015.) Asiakaskyselyn vastaukset olivat sekä laadullisia että määrällisiä. Esimerkiksi tapaamistiheys oli määriteltävissä kvantitatiivisesti. Kvalitatiivisia vastauksia saatiin esimerkiksi kysyttäessä perhetyöhön liittyviä, jo käytyjä, keskustelunaiheita.

Kysely toteutettiin paperilomakkeilla, jotka asiakkaat täyttivät asioidessaan rikosseuraamustyöntekijän kanssa. Analysoinnin helpottamiseksi kysely luotiin myös Webropol-kyselytyökalulla. Paperiset vastaukset syötettiin Webropoliin.

8.3 Kyselytutkimus

Kysely tiedonkeruumenetelmänä tarkoittaa valmiiksi laaditulla joko sähköisellä tai paperisella lomakkeella suoritettavaa tietojen hankintaa. Kyselyn voidaan ajatella olevan parempi tiedonkeruumenetelmä kuin haastattelut, koska kysely on mahdollista suunnitella paremmin. (Järvinen & Järvinen 2004, 147.) Kyselytutkimuksessa lisäksi vastaaja voi paremmin kokea olevansa anonymi (Salmela 1997, 81). Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston asiakkaat ovat rikokseen tuomittuja. Asiakkuus on heille osa rangaistusta, joten opinnäytetyön kyselyyn osallistumisen voitiin katsoa olevan osa rangaistuksen täytäntöönpanoa. Anonyymius ja leimaamattomuus oli otettava

huomioon erityisen tarkasti, joten kyselytutkimus tutkimusmuotona tuki anonymiutta.

Kysymykset voivat olla kahdenlaisia; kysymyksiin on valmiit vastausvaihtoehdot tai vastaaja voi vastata omin sanoin. Valmiita vastausvaihtoehtoja käytetään yleensä silloin, kun aihealueesta on olemassa yleisesti hyväksytty luokitus. Avokysymyksiä käytetään silloin, kun kysyttävä asia ei ole vielä jäsentynyt. (Järvinen & Järvinen 2004, 147–148.)

Kyselytutkimuksen laadinnassa on huomioitava, etteivät kysymykset tai vastausvaihtoehdot saa ohjata tai johdatella vastaajaa. Vastausvaihtoehtojen tulee olla rajoiltaan selkeitä ja hyvin eroteltuja. Hufnagel ja Conca ovat osoittaneet, että vastausvaihtoehdoissa kannattaa käyttää mieluummin numeerisia kuin sanallisia asteikkoja. (Järvinen & Järvinen 2004, 148, 150.)

Kysymysten muotoilussa on huomioitava sanamuodot. Kysymysten tulee olla yksiselitteisiä, helposti luettavia ja vastaajan näkökulmaan muotoiltuja. Kyselylomakkeen on perustuttava tutkimusongelmaan, näin välttyään ylimääräisiltä kysymyksiltä ja kaikki oleellinen tulee huomioitua. (Valli 2015, 85, 87.)

Hyvässä kyselytutkimuksessa aluksi kysytään vastaajan taustatietoja. Tämän jälkeen varsinainen kysely aloitetaan helpoimmilla kysymyksillä. Helppojen kysymysten jälkeen voidaan siirtyä arkaluonteisimpiin kysymyksiin. Lopuksi voidaan kysyä muutama ”jäähdyttelykysymys”, jotka ovat helpompia kuin edelliset kysymykset. (Valli 2015, 86.)

Kysymysten asetteluun, ulkoasuun ja kyselyn esitestaamiseen kannattaa panostaa. Huolella laadittu kyselylomake muun muassa vähentää tulkintavaikeuksia ja lisää vastausmotivaatiota. Lisäksi kyselyyn liitettyllä saatekirjeellä on todettu olevan positiivinen vaikutus vastausprosenttiin. Saatekirjeessä voi olla esimerkiksi palautteen keräämisen tarkoitus ja kyselyn tekijöiden allekirjoitus. (Salmela 1997, 83, 86.) Kyselylomakkeeseen liitettiin saatekirje, jossa lyhyesti kerrottiin vastausohjeet ja opinnäytetyön tarkoitus. Myös yhdyskuntaseuraamustoimiston henkilökunnalle lähetettiin ohje kyselyn toteutusta varten.

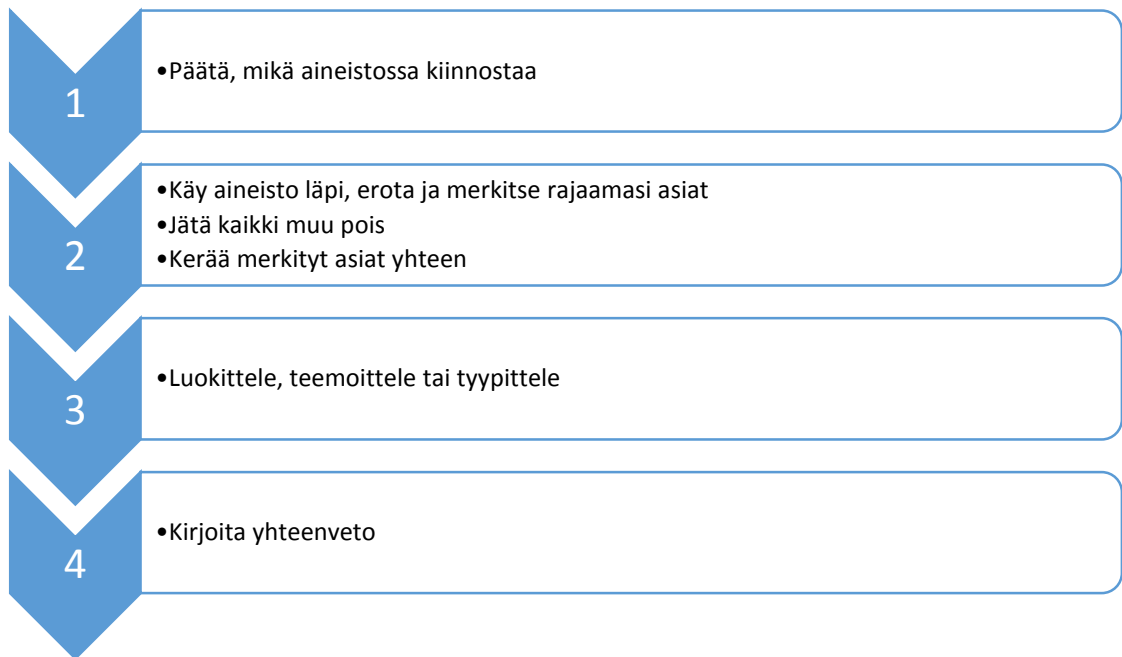
8.4 Analyysin vaiheet

Tutkittavan aineiston analyysistä voidaan käyttää nimeä ”arvoituksen ratkaiseminen”. Tuloksia eivät ole havainnot, vaan havainnot ovat vasta johtolankoja arvoituksen ratkaisemiseksi. Jotta mitään olennaista ei jää pois, analyysin tehtävä on jäsentää, järjestää ja tiivistää aineisto. Näin myös aineiston informaatioarvo säilyy. Tutkimuksen edetessä tutkijan on tehtävä valintoja, eikä valintojen tekemiseen ole vain yhtä oikeaa vastausta. Analysointi on aina aineiston tulkintaa. (Laadullisen aineiston analyysi ja tulkinta 2016.)

Aineiston analyysimenetelmän valitsemiseen vaikuttaa se, millainen on ongelmanasettelu, johon tutkimus haluaa löytää vastauksen. Tiettyjen ongelmien ratkaisemiseen on järkevää ja luontevaa valita tietynlaiset analyysimenetelmät. Analyysimenetelmät ovat menetelmällisiä valintoja tutkimuksessa, mutta niihin liittyy kuitenkin myös teoreettisia lähtökohtaoletuksia. (Aineiston analyysimenetelmät 2016.)

Analyysimenetelmien perusjaottelu on jako laadulliseen ja määrälliseen analyysiin. Kuitenkin useat analyysimenetelmät saattavat asettua määrällisen ja laadullisen analyysitavan välimaastoon. (Aineiston analyysimenetelmät 2016.) Usein laadullisen ja määrällisen analyysimenetelmän välistä eroa korostetaan, vaikka molempia voidaan käyttää samassa tutkimuksessa ja niillä voidaan selittää samoja tutkimuskohteita, kuitenkin eri tavoin. (Laadullinen analyysi 2016.)

Tuomi ja Sarajärvi (2009, 91–92) ovat viitanneet Timo Laineen esitykseen laadullisen tutkimuksen analyysin perusrungosta (ks. kuva 1). Analyysin aloituksessa aiheen rajaus on tärkeää. Analyysin kohteen on oltava kapea ja tarkasti rajattu sekä vahvasti liittyä tutkimuskysymykseen. Analyysissä on kerrottava kaikki rajattuun aiheeseen liittyvä, mitä aineistosta löytyy. (Tuomi ja Sarajärvi 2009, 92.)

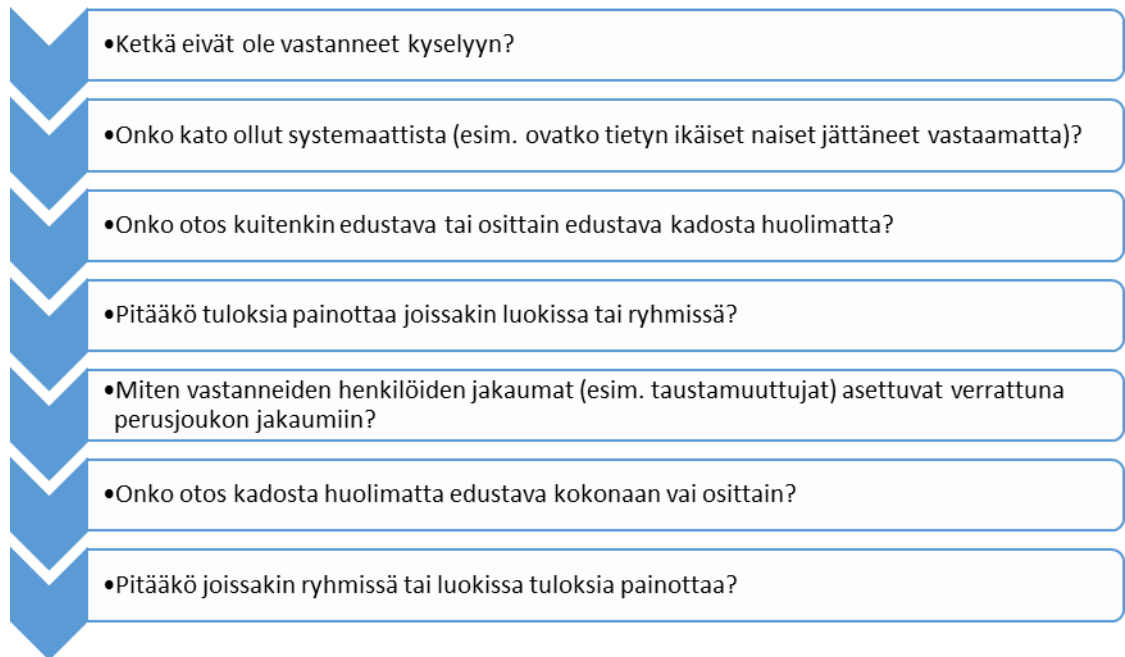

KUVA 1. Laadullisen tutkimuksen analyysin eteneminen Laineen mallia soveltaen (Tuomi & Sarajärvi 2009, 92)

Kun kyselylomakkeessa on avovastauksia, tulee analyysivaiheessa vastaukset luokitella. (Järvinen & Järvinen 2004, 148.) Laadullisen tutkimuksen analyysin vaiheita luokittelun lisäksi voivat olla koodaus, teemoittelu ja tyypittely. *Koodien* avulla jäsennetään aineistoa. Ne ovat tutkijan sisäänkirjoitettuja muistiinpanoja, joiden avulla etsintä ja tarkistaminen on helpompaa. *Luokittelu* yksinkertaisimmillaan on aineiston määrittelyä eri luokkiin. Luokkien esiintyvyys aineistossa lasketaan ja tulos voidaan esittää esimerkiksi taulukkona. *Teemoittelu* on luokittelun kaltaista analyysia. Teemoittelussa ei painoteta lukumääriä vaan sitä, mitä aineistossa sanotaan ko. teemasta. *Tyypittelyssä* aineistosta etsitään yhteisiä ominaisuuksia, aineisto ryhmitetään tyypeiksi ja näistä muodostetaan tyyppiesimerkki, eräänlainen yleistys. (Tuomi ja Sarajärvi 209, 92–93.)

Määrällisessä tutkimuksessa aineiston käsittely alkaa, kun aineisto on saatu koottua. Aineiston käsittelyssä kyselylomakkeilla saatu tieto siirretään tietokoneelle, jotta numeraalinen tutkiminen on mahdollista. (Vilka 2007, 106.) Opinnäytetyön aineisto, eli kyselylomakkeet, syötettiin Webropol-kyselytyökaluun.

Vilka kirjoittaa Tutki ja mittaa -kirjassaan (2007, 107), että määrällisessä tutkimuksessa kadon laatu pitää aina arvioida. Tutkijan on vastattava arvioinnissa kysymyksiin katoon liittyen. Kuvassa 2 esitetään katoanalyysin tekoa varten kysymyksiä tutkijalle.

KUVA 2. Kysymyksiä tutkijalle katoanalyysia varten Alkulaa, Heikkilää ja Sivosta soveltaen (Vilka 2007, 107)

Tutkimusaineiston kadon voi välttää ennalta ainakin osittain huolehtimalla tutkimusasetelman suunnittelusta, mittarin eli lomakkeen suunnittelusta, käsitteiden ja teorian toimivuudesta, kohderyhmään sopivan aineistonkeruutavan valinnasta sekä perusjoukon, otantamenetelmän ja otoksen valinnasta (Vilka 2007, 107).

9 TYÖSUUNNITELMA JA LUVAT

Taulukossa 2 on kuvattu opinnäytetyön aikataulu. Aikataulu oli suuntaa-antava. Tavoitteena oli tehdä työ huolellisesti, mutta mahdollisuuksien mukaan nopeammalla aikataululla. Aikataulussa pysyttiin.

TAULUKKO 2. Opinnäytetyön aikataulu

Ajankohta	Työnvaihe
Joulukuu 2015	<ul style="list-style-type: none"> - Suunnitelman esitys - Tutkimusluvan hakeminen
Tammikuu 2016	<ul style="list-style-type: none"> - Teemahaastattelu (yks-toimiston hlö-kunta) - Teoriaosuuden valmistuminen - Asiakaskunnan kartoitus yks-toimiston työntekijöiltä - Kyselylomakkeen/haastattelurungon valmistuminen
Helmikuu 2016	<ul style="list-style-type: none"> - Kyselyt/haastattelut
Maaliskuu 2016	<ul style="list-style-type: none"> - Vastausten analysointi
Huhtikuu 2016	<ul style="list-style-type: none"> - Työ valmis 6.4.

Opinnäytetyö tarvitsi toteutuakseen Rikosseuraamuslaitokselta tutkimusluvan (liite 3). Tutkimuslupaa haettiin suunnitelman valmistuttua. Koska opinnäytetyön suunnitelma on Rikosseuraamuslaitoksen hyväksymä, vaadittiin valmiin työn lähettämistä Rikosseuraamuslaitokselle. Lupahakemus tarvitsi myös ohjaavan opettajan lausunnon. Tutkimusluvan saannin jälkeen kirjoitettiin opinnäytetyösopimus työelämäkumppanin kanssa (liite 4).

10 KYSELYN TOTEUTUS

Opinnäytetyön kyselytutkimus toteutettiin paperisin kyselylomakkein. Lomake tehtiin tutkimuskysymysten ja teoreettisen viitekehyksen pohjalta. Kommentteja haettiin ohjaavalta opettajalta, opponentilta sekä työelämän edustajalta. Koska sähköisen kyselyn toteutus oli mahdotonta yhdyskuntaseuraamustoimistolla, päätettiin tehdä paperilomake vastaajille sekä Webropol-pohja tulosten syöttöä varten. Viimeistely lomake, sekä paperinen että Webropol, esitettiin kahdella henkilöllä ja näiden testien pohjalta laskettiin suuntaa-antava vastausaika. Vastausajaksi tuli noin kymmenen minuuttia.

Valmis lomake (liite 5) toimitettiin sähköisesti Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimistolle. Lomake (liite 5) ei vastaa ulkoasultaan täysin yhdyskuntaseuraamustoimistolle.

toimitettua versiota teknisistä syistä. Lomakkeen toimittamisen yhteydessä työntekijöille lähetettiin kirjallinen ohje kyselyn toteutuksen onnistumiseksi (liite 6). Henkilökunnan vastuulla oli lomakkeiden tulostus. Anonymiteetin suojaamiseksi toimistolle vietiin kirjekuoria ja vastauslaatikko. Työntekijän ohjeessa painotettiin, että asiakkaan tuli saada tyhjä kyselylomake kirjekuoressa, joka vastaamisen jälkeen tuli sulkea ja palauttaa vastauslaatikkoon. Lisäksi asiakkaalle tuli tarjota neutraali tila vastaamiseen.

Vastaamisaika oli 1.–26.2.2016. Vastaamisaikaa pidennettiin 4.3.2016 asti, jotta saatiin Savonlinnan toimiston asiakkaiden vastauslomakkeet Mikkeliin. Lomakkeet haettiin Mikkelin toimistolta 4.3.2016, jonka jälkeen vastaukset syötettiin Webropoliin.

Webropol-työkalu antoi yhteenvedon vastauksista, jonka pohjalta suurin osa analyysistä tehtiin. Aineisto käytiin kysymys kysymykseltä läpi. Liian henkilökohtaiset ja yksityiskohtaiset tiedot rajattiin pois, jotta anonymiteetti saatiin säilymään. Analyysistä osa piti tehdä manuaalisesti, koska jotkut vastaajat olivat vastanneet heille kuulumattomiin kysymyksiin. Tulokset järjestettiin ja avattiin aihealueittain. Näistä muodostuivat luvun yksitoista alaluvut.

11 TULOKSET

Kyselyn vastausprosentti oli 75. Kyselyn toteutuksen aikana perhetyön asiakkaita oli yhdyskuntaseuraamustoimistolla 32. Heistä 24 vastasi kyselyyn eli kahdeksan vastausta jäi saamatta. Näistä yksi kieltäytyi vastaamasta ja loput seitsemän jäivät tavoittamatta kyselyn aikana.

Kyselyn asiakkaiden anonymiteetti suojattiin jättämällä kertomatta pienten vastausryhmien lukumäärät tunnistettavia tietoja käsitellessä. Analyysissä nämä vastaukset esitetään sanallisesti, koska pienistä vastausryhmistä ei voi tehdä havainnollistavaa esitystä.

11.1 Perustiedot

Suurin osa vastaajista oli 18–40 vuotiaita, 19 henkilöä. Muutamat vastaajista olivat ikäluokista alle 18 vuotta, 41–60 vuotta ja yli 61 vuotta. Valtaosa vastaajista oli mie-

hiä, 21 henkilöä. Sosiaalinen tilanne jakautui suhteellisen tasaisesti. Opiskelijoita oli lähes kolmannes. Seuraavaksi yleisimpiä olivat työssäkäyvät ja työttömät. Vastaajista kolme oli eläkkeellä tai työkyvytön. Kukaan ei ollut kotona lasten kanssa. ”Muu, mikä?”-kohtaan vastasi neljä. He kertoivat olevansa kuntouttavassa työtoiminnassa, sairaslomalla tai yrittäjänä.

Siviilisäätö jakautui melko tasaisesti. Seurustelevia asiakkaita oli eniten, 8 henkilöä. Seuraavaksi yleisin oli naimaton, naimisissa tai avoliitossa oleva asiakas. Vain muutama oli eronnut tai leski. Kahdestakymmenestä vastaajasta yhdellätoista oli lapsia. Näistä yhdestätoista reilulla puolella oli alle 18-vuotiaita lapsia. Kukaan ei kertonut olevansa yksinhuoltaja.

Perustiedoissa huomioitavaa on se, että tulokset poikkeavat selkeästi Rikosseuraamuslaitoksen tilastoista vuodelta 2014 (2015). Tilastojen mukaan vuonna 2014 yhdyskuntaseuraamustoimiston asiakkaista yli puolet oli työttömiä. Opinnäytetyön kyselyssä työttömiä oli vain kuusi.

11.2 Seuraamus ja asiakkuus

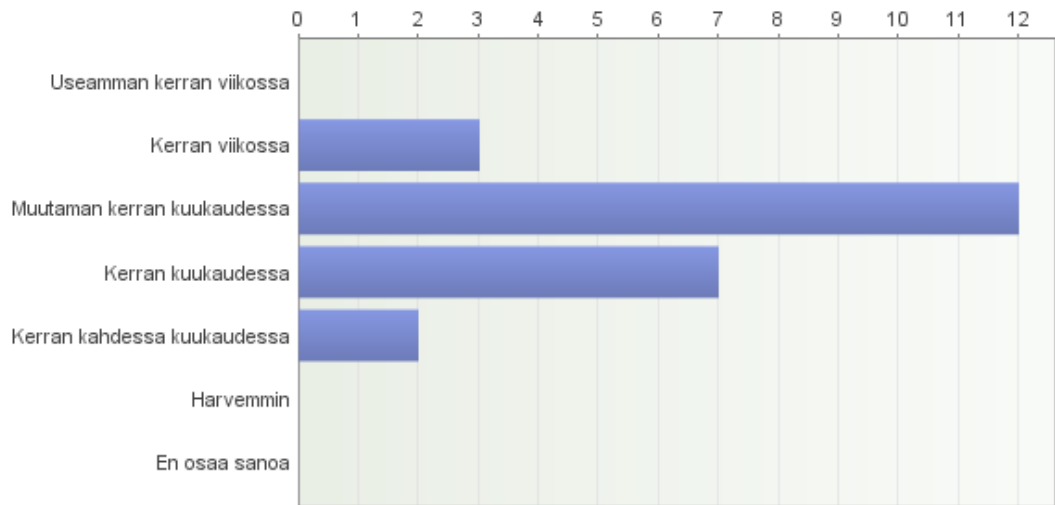
Valvontarangaistusta suoritti yhdeksän vastaajaa. Toiseksi yleisin oli yhdyskuntapalvelu, jota suoritti kahdeksan henkilöä. Valvonnoissa (EAV, ERN) oli yhteensä seitsemän vastaajaa. Kukaan ei kertonut suorittavansa nuorisorangaistusta. Yksi vastaaja jätti vastaamatta.

Tuomioiden kestojen keskiarvoksi tuli 10,6 kuukautta. Tähän kysymykseen vastasi 20. Näistä viisi vastausta olivat kysymyksen asettelun vastaisia, eivätkä ole mukana keskiarvossa. Tällaisia vastauksia olivat esimerkiksi ”50 h” sekä ”2016 vuotta ja 1 kuukautta”.

Yhdyskuntaseuraamustoimistossa asiakkaana 1–6 kuukautta oli ollut kahdeksantoista vastaajaa. Yksittäistapaukset olivat olleet asiakkaana alle kuukauden, 7–12 kuukautta tai yli vuoden. Yksi jätti vastaamatta.

Hiukan yli puolet asiakkaista tapasi valvojaansa muutaman kerran kuukaudessa. Kuvasta 3 käy ilmi, että kukaan ei kertonut tapaavansa valvojaansa useita kertoja viikos-

sa tai harvemmin kuin kerran kahdessa kuukaudessa. Tässäkin vastaajia oli 23 kahdestakymmenestäneljästä.

KUVA 3. Kuinka usein asiakas tapaa valvojansa

Kuudellatoista vastaajalla valvoja ei ollut vaihtunut nykyisen tuomion aikana, mutta kuudella oli. Kahdestakymmenestäkolmesta vastaajasta yksi ei osannut sanoa onko valvoja vaihtunut vai ei. Vastaajista noin kolmasosan kanssa oli tehty parityötä (2 työntekijää, 1 asiakas), noin puolet vastaajista kertoi, ettei parityötä ole tehty. Loput 23 vastaajasta eivät osanneet sanoa.

Lähes kaikki vastaajista (22) kertoivat tavanneensa valvojaansa yksin. Pari vastaajaa kertoi tavanneensa valvojan sekä yksin että kumppaninsa kanssa. Myös vanhemman tai huoltajan kanssa oli valvoja tavattu.

Kyselyn tulosten mukaan 17 vastaajalla valvoja ei ollut ollut mukana asiakkaan verkostopalaverissa. Pari ei osannut sanoa ja parin mukana valvoja oli ollut palavereissa. Kolme asiakasta jätti vastaamatta kysymykseen. Kuten luvussa 5.3 kerrotaan, valvoja osallistuu verkostopalavereihin asiakkaan luvalla, jos osallistumiseen on tarvetta.

Kohta, jossa kysyttiin asiakkaan nykyistä seuraamusta, poikkeaa hiukan tammikuun asiakastilanteesta. Tuolloin perhetyön asiakkaita oli eniten valvonnoissa (EAV, ERN). Tämä voidaan mahdollisesti selittää asiakassuhteiden kestolla ja vaihtuvuudella. Kyselyn mukaan suurin osa oli ollut asiakkaana yhdyskuntaseuraamustoimistossa nykyisen tuomion osalta vasta 1–6 kuukautta.

11.3 Perhe

Tämä osio (Lapset puheeksi, Asiakkaat, joilla alle 18-vuotiaita lapsia ja Asiakkaat, jotka alle 18-vuotiaita) analysointiin manuaalisesti käyttämättä Webropol-kyselytyökalua, koska kysymykseen olivat vastanneet myös he, joiden ei kuulunut vastata. Esimerkiksi lapsettomat vastasivat kysymyksiin, jotka oli suunnattu alaikäisten vanhemmille. Nämä vastaukset vääristivät Webropol-kyselytyökalun valmiita pylväsdiagrammeja.

11.3.1 Lapset puheeksi

Lapsia oli 11 vastaajalla, joista 6:lla oli vielä alaikäisiä lapsia. Kahdella vastaajalla oli käyty Lapset puheeksi -keskustelu. Toisella näistä vastaajista Lapset puheeksi -neuvonpitoa ei ollut käyty ja toinen ei vastannut kysymykseen neuvonpidosta. Kysyttäessä Lapset puheeksi -menetelmän tuomasta avusta, toinen ei ollut vastannut ja toinen oli vastannut ”en osaa sanoa”. Tuloksien pohjalta on mahdotonta analysoida, onko Lapset puheeksi -menetelmä auttanut. Loput niistä vastanneista, joilla oli lapsia, ilmoitti, ettei menetelmää ollut käytetty (5 henkilöä), ei osannut sanoa (2) tai ei vastannut kysymykseen (2).

Lapset puheeksi -menetelmän käyttömäärät täsmäävät suurimmalta osin luvussa 6.3 ilmoitettuihin lukemiin menetelmän käytöstä. Tammikuussa 2016 ilmoituksensa mukaan menetelmää oli käytetty yhden asiakkaan kanssa, joten on todennäköistä, että kyselyn aikana on tullut toinen asiakas Lapset puheeksi -menetelmän piiriin.

11.3.2 Asiakkaat, joilla alle 18-vuotiaita lapsia

Kyselyssä oli alaikäisten vanhemmille kysymys siitä, onko heidän lastensa kanssa keskusteltu tuomioista ja niiden vaikutuksista perhe-elämään ja arkeen. Alaikäisten vanhemmista puolet kertoi, että heidän lastensa kanssa oli keskusteltu näistä asioista. Puolet kertoi, että näistä asioista ei ollut keskusteltu.

He, jotka ilmoittivat, että heidän lastensa kanssa ei ollut keskusteltu tuomioista ja niiden vaikutuksista perhe-elämään, ilmoittivat myös, että heidän kanssaan ei ollut keskusteltu vanhemmuudesta. Heistä, joiden lasten kanssa oli keskusteltu tuomioiden

vaikutuksista, kahdella kolmesta oli vanhemmuutta arvioitu. Yksi kolmesta ei vastannut osioon.

Kyselyn viimeisessä osiossa selvitettiin vanhempien mielipiteitä väitteiden avulla. Osa väitteistä oli suunnattu alle 18-vuotiaiden lasten vanhemmille. Neljä kuudesta vastasi osioon. Vastanneista suurin osa ei ollut samaa eikä eri mieltä väitteiden ”Koen yhdyskuntaseuraamustoimiston tilat lapsiystävällisiksi” ja ”Lapseni on saanut/ovat saaneet yhdyskuntaseuraamuksista lapsille suunnattua tietoa” kanssa. Yksi vastaajista oli osittain eri mieltä ensimmäisen väitteen kanssa. Yksi oli täysin samaa mieltä toisen väitteen kanssa.

11.3.3 Asiakkaat, jotka alle 18-vuotiaita

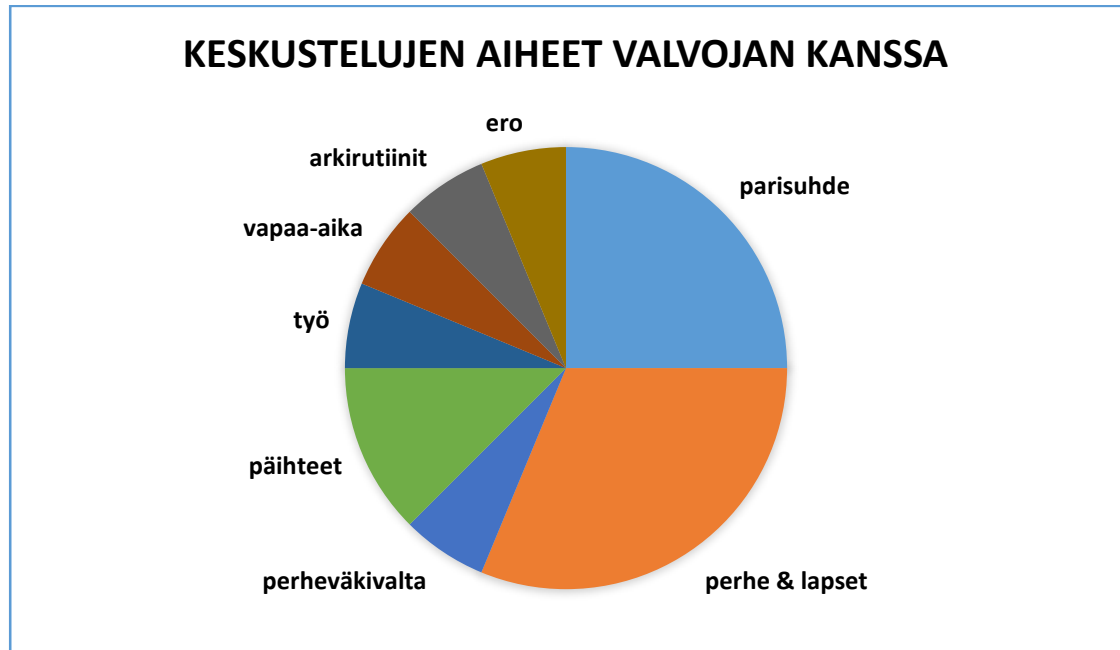
Vastanneista kaksi oli alaikäisiä. Toinen ei ollut vastannut alle 18-vuotiaille tarkoitettuihin kysymyksiin ollenkaan. Toinen ei osannut sanoa, onko hänen vanhempansa/hooltajansa oltu yhteydessä puhelimitse yhdyskuntaseuraamustoimiston puolelta. Hän vastasi, että hänen vanhempansa/hooltajansa ei ole tavannut hänen valvojaansa. Repon mukaan (2016) huoltajiin ollaan aina yhteyksissä kirjeitse. Opinnäytetyössä haluttiin selvittää, kuinka usein alle 18-vuotiaan vanhempi tai hooltaja on puhelimitse yhteydessä tai tapaa valvojan.

11.4 Kokemukset perhetyöstä

Kyselyssä oli kysymys niille, jotka ovat olleet yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyön piirissä aikaisemman tuomion aikana. Kysymyksellä haluttiin tietää, onko perhetyö muuttunut verrattuna vastaajan aiempaan kokemukseen perhetyöstä. Vastaajien mukaan perhetyö ei ollut muuttunut. Yksi vastaaja ei osannut sanoa. Vastaajia oli seitsemän.

Yksi avokysymyksistä selvitti keskustelujen aiheita valvojan kanssa perheeseen ja/tai parisuhteeseen liittyen. Kuva 4 esittää näitä keskustelun aiheita. Aiheet luokiteltiin avovastauksien pohjalta. Vastauksia oli 17. Jostain syystä osa vastaajista vastasi kysymykseen ”Ei”, ”En”, ”-” tai ”Kyllä”, vaikka kysymys oli ”Olen keskustellut valvojan kanssa seuraavista asioista perheeseeni ja/tai parisuhteeseeni liittyen (kirjoita omin

sanoin):”. Tällaisia vastauksia oli seitsemän seitsemästätoista. Nämä vastaukset jätettiin pois kuvasta 4.

KUVA 4. Keskustelujen aiheet valvojan kanssa

Yhtenä kysymyksenä kyselylomakkeessa oli asiakkaiden kokemuksia siitä, miksi perhetyö on onnistunut (”Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyö on mielestäni onnistunut, koska”). Avovastauksia tuli 13, joista hyödyllistä informaatiota sisältävät ovat alla sellaisenaan. Niiden lisäksi avovastauksissa oli neljä vastausta, joissa vastaaja ei osannut sanoa, ei tiennyt tai oli kirjoittanut vastaukseksi pelkän viivan. Avovastauksina oli:

- ”suuttumuksenhallintakurssista on ollut paljon hyötyä”
- ”pystyn keskustelemaan avoimesti parisuhteestani, ja mieheni on päässyt mukaan tapaamiseen”
- ”en käytä päihteitä enää paljoo”
- ”homma toimii”
- ”ollaan avoimia ja keskustellaan asioista”
- ”kaikki perheeseen liittyvät asiat ovat onnistuneet”
- ”se toimii”
- ”hyvin organisoitu”

Vaikka avovastauksia tähän opinnäytetyön kannalta tärkeään kysymykseen tuli vähän, vaikuttaisi siltä, että perhetyöllä on positiivista vaikutusta. Esimerkiksi vastaus ”en

käytä päihteitä enää paljoo” on erinomainen todiste siitä, että Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston työ on ollut merkityksellistä.

Kyselylomakkeen viimeisessä kohdassa selvitettiin väitteiden avulla asiakkaiden mielipiteitä Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyöstä. Yleishavaintona voidaan sanoa, että suurin osa mielipiteistä oli positiivisia. Taulukossa 3 on asiakkaiden mielipiteet jokaisesta väitteestä. Huomioitavat kohdat ovat keltaisella. Asiakkaat vastasivat väitteeseen ”Minua on ohjattu muiden (ulkopuolisten) perheeseen liittyvien palvelujen piiriin” eniten ”ei samaa eikä eri mieltä” -kohtaan. Tämä antaa ymmärtää, että heillä ei ollut mielipidettä asiasta tai he eivät tienneet mitä on yhdyskuntaseuraamustoimiston palveluohjaus. Positiivinen huomio oli vastaajien arvio työntekijöiden ammattitaidosta.

TAULUKKO 3. Asiakkaiden mielipiteitä perhetyöstä

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	Yhteensä	Keskiarvo
Olen saanut tukea perhe- ja/tai parisuhdeasioihin	5	4	5	1	1	16	2,31
Yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyöstä on ollut minulle hyötyä	3	6	4	1	1	15	2,4
Minua on ohjattu muiden (ulkopuolisten) perheeseen liittyvien palveluiden piiriin	1	2	9	1	2	15	3,07
Olen saanut tukea arjen hallintaan	3	6	5	1	1	16	2,44
Työntekijäni on ammattitaitoinen	12	4	1	1	1	19	1,68
Perhetyö on toimivaa	4	5	6	0	1	16	2,31
Perhetyö on laadukasta	4	6	5	1	1	17	2,35
Perhetyön määrä on riittävä	6	3	5	1	1	16	2,25
Yhteensä	38	36	40	7	9	130	2,35

11.5 Toiveet perhetyölle

Toiveita ja kehittämideoita tuli erittäin niukasti. Kyselylomakkeen kohdassa 25 selvitettiin avokysymyksellä kehittämisehdotuksia Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyölle. Vastaajia oli 10. Suurin osa oli vastannut pelkällä viivalla eli kehittämiseideoita ei heillä ollut. Moni vastasi ”en osaa sanoa”. Yhdellä vastaajalla ei

omien sanojensa mukaan ollut kokemusta ja yksi vastasi, että kehitettävää oli ”hyvin vähän”.

Toisella avokysymyksellä haettiin vastausta siihen, mistä perheeseen tai parisuhteeseen liittyvistä asioista asiakas haluaisi keskustella valvojansa kanssa. Yksi vastaaja viidestätoista ilmaisi konkreettiset asiat, joista haluaisi keskustella. Hän haluaisi keskustella omista arvistaan ja siitä kuinka vaikeaa on olla esiteinityön äitipuoli. Muut vastaajat vastasivat ”ei”, ”en”, ”-”, ”en tiedä”, ”en tällä hetkellä”, ”enpä oikein mistään” tai ”ei ole asioita, joista tarvisi enää keskustella”.

Vastausten niukkuus saattaa johtua siitä, että vastaajilla ei ole toiveita eli he ovat tyytyväisiä tämän hetkiseen tilanteeseen. Voi myös olla, että vastaajat eivät uskaltaneet tai halunneet ilmaista toiveitaan. Sekin on mahdollista, että vastaajia ei kiinnostanut vastata kyselyyn. Tämä voi johtua siitä, että käynti yhdyskuntaseuraamustoimistolla on osa heidän rangaistusta.

11.6 Katoanalyysi

Kyselyyn vastasi 75 % Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyön asiakkaita, joten katoa oli ollut melko vähän. Niistä, jotka eivät ole kyselyyn vastanneet, vain yksi kieltäytyi. Loppuja perhetyön asiakkaita yhdyskuntaseuraamustoimiston henkilökunta ei kyselyn aikana tavoittanut tai he eivät saapuneet tapaamisiin. Työntekijät myös unohtivat antaa lomakkeita muutamille asiakkaille, vaikka heitä tapasivatkin. Otos oli kuitenkin edustava kadosta huolimatta ja systemaattisen katoanalyysin tekeminen olisi ollut turhaa. Anonymiteetin takia vastaamatta jättäneiden perustietoja ei ollut saatavilla, joten katoanalyysin tekeminen oli tästäkin syystä mahdotonta.

12 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöllä haettiin vastauksia kysymykseen, miten perhetyötä toteutetaan Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimistossa asiakkaiden näkökulmasta. Kyselyn tulosten perusteella perhetyötä toteutettiin asiakkaan ja valvojan tapaamisin. Asiakkaat tulivat tapaamisiin useimmiten yksin. Tuomion suorittamiseen liittyviä tapaamisia oli keskimäärin pari kertaa kuukaudessa. Pääsääntöisesti työtä tehtiin yksilötyönä. Kyselyn

mukaan keskustelun aiheita perheeseen ja parisuhteeseen liittyen ovat esimerkiksi parisuhde, perhe ja lapset sekä päihteet. Pääsääntöisesti työntekijä ei osallistu asiakkaan verkostopalaveriin.

Toisena tutkimuskysymyksenä oli, mitä asiakkaat toivoisivat perhetyöltä. Kehittämissideoita ei juurikaan tullut, joten asiakkaat vaikuttaisivat tyytyväisiltä. Voi myös olla, että he eivät halunneet tuoda mielipidettään julki.

Jo teoreettisessa viitekehyksessä vastattiin kysymykseen siitä, kuinka paljon ja millä tavoilla perhetyötä Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimistossa tehdään. Tammikuussa 2016 tehdyn asiakastilanteen alkukartoituksen mukaan perhetyötä oli tehty 29 asiakkaan kanssa 47 perheellisestä asiakkaasta. Kyselyn vastausaikana (helmikuu 2016) asiakkaita perhetyössä oli 32. Ero selittynee jatkuvalla asiakastilanteen muutoksella. Kohdassa 5.3 on kerrottu, että perhetyötä tehdään eniten keskustelujen avulla. Myös menetelmien avulla tehdään perhetyötä. Käytetyimpiä menetelmiä ovat Lapset puheeksi -menetelmä sekä Marak- ja Move-menetelmät.

Tarkentavana tutkimuskysymyksenä oli, missä määrin Lapset puheeksi -menetelmää käytetään ja miten asiakkaat sen mieltävät. Kuten kohdasta 6.3 selviää, Lapset puheeksi -menetelmää oli ollut käytössä parhaimmillaan 14:sta asiakkaan kanssa vuonna 2014. Opinnäytetyön kyselyn aikana Lapset puheeksi -menetelmä oli ollut käytössä kahdella asiakkaalla kuudesta, joilla on alle 18-vuotiaita lapsia. Asiakkaiden kokemuksia menetelmästä ei saatu nuukkojen vastausten takia. Lisäksi aihealuetta koskeviin kysymyksiin olivat vastanneet he, joita alue ei koskenut.

Selkeä seikka, joka nousi kyselylomakkeista, mutta ei vastaa suoraan mihinkään tutkimuskysymykseen, oli asiakkaiden arvio työntekijöiden ammattitaidosta. 12 vastaajaa 19:sta oli täysin samaa mieltä väitteen ”työntekijäni on ammattitaitoinen” kanssa. Lisäksi neljä oli osittain samaa mieltä väitteen kanssa.

13 POHDINTA JA KEHITTÄMISIDEAT

13.1 Pohdinta

Kyselyn otanta oli melko pieni, mutta vastausprosentti sitäkin parempi. Tulosten analyysin perusteella muutamia kohtia kyselylomakkeessa olisi voinut muotoilla toisin. Näitä kohtia olivat kysymykset 11, 12–13, 17, 22–23 ja 26. Kohdassa 11 lasten lukumäärän olisi voinut selvittää selkeämmällä tavalla. Lastensuojelun asiakkuutta kysyttiin, mutta tietoa siitä ei voitu tuoda esiin anonymiteettisyistä. Kohdissa 12–13 avokysymysten avulla selvitettiin keskustelunaiheita valvojan kanssa ja millaisia keskustelua asiakkaat toivoisivat. Kohtien ohjeistuksien olisi pitänyt olla selkeämpiä ja yksinkertaisempia. Jatka lauseita omin sanoin -ohje tehtävänannon aluksi olisi myös saattanut auttaa.

Kysymyksessä 17 ohjelauseeseen olisi pitänyt lisätä ”yhdyskuntaseuraamustoimiston toimesta”. Asiakkaat saattoivat lomakkeesta ymmärtää lauseen niin, että ovatko he itse keskustelleet lastensa kanssa tuomioista ja niiden vaikutuksista perhe-elämään. Kohtien 22–23 numeroinnin olisi pitänyt olla lihavoidun ohjeen kohdalla, jotta kaikki vastaajat olisivat lukeneet ohjeen. Kohdat oli tarkoitettu vastaajille, jotka ovat alle 18-vuotiaita. Webropoliiin syöttämisen ja tulosten analyysin aikana pystyi kuitenkin havaitsemaan, että kohtiin olivat vastanneet myös osa yli 18-vuotiaista asiakkaista. Kohdan 26 väittämistä puuttui vaihtoehto ”en osaa sanoa/en tiedä”.

Kyselylomakkeessa saattoi olla liikaa ohjeita ja kohdennettuja kysymyksiä. Vastauksen perusteella vaikutti siltä, että osa vastaajista vastasi huolimattomasti ja vastaukset olivat epäloogisia toisiinsa nähden. Ohjeiden epäselvyys yhdistettynä vastaajien huolimattomuuteen on tuloksia hankaloittava yhdistelmä. Tästä syystä osa analyysistä oli tehtävä manuaalisesti ilman Webropol-ohjelmaa. Jos kysely olisi voitu tehdä kokonaan sähköisesti, Webropol-ohjelma olisi tarjonnut asiakkaille kohdennetut kysymykset perustietojen mukaan.

Samankaltaisten tutkimusten puuttuessa työtä ja tuloksia ei voitu verrata mihinkään. Pienen otannan vuoksi tuloksia ei myöskään voi yleistää. Pohdittavaksi jää, olisiko työntekijän läsnäolo parantanut vastausten monipuolisuutta tai syvyyttä.

Opinnäytetyö oli eettisesti onnistunut, koska anonyymius säilyi koko opinnäytetyön teon ajan. Tulokset eivät ole valtakunnallisesti yleistettävissä, mutta Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston omaa kehittämistyötä opinnäytetyön kyselyn tulokset varmasti auttavat ja antavat suuntaviivoja toimiston perhetyön tilasta.

13.2 Kehittämisideat

Jotta tätä tutkimusta pystyisi vertaamaan, tulisi samanlaisia tutkimuksia tehdä myös muissa yhdyskuntaseuraamustoimistoissa. Myös poikittainen haastattelututkimus voisi olla hyödyllinen ja tuoda syvemmin asiakkaiden kokemuksia esiin. Lisäksi työntekijöiden näkökulma perhetyöstä voisi olla kiinnostava tutkimuskohde.

Yksi kiinnostava tutkimuskohde voisi olla vertailu yhdyskuntaseuraamustoimistojen ja vankiloiden perhetyöstä. Ylipäätään yhdyskuntaseuraamustoimistoihin liittyviä tutkimuksia tulisi olla runsaammin, koska vankiloihin liittyvää tutkimusta on paljon enemmän. Tälle tutkimukselle voisi olla mielenkiintoista tehdä jatkotutkimus muutama vuoden kuluttua, jotta perhetyön kehitys ja Lapset puheeksi -menetelmän vakiintuminen saataisiin esille.

LÄHTEET

Aineiston analyysimenetelmät 2016. Jyväskylän yliopisto. WWW-dokumentti.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat>. Ei päivitystietoa. Luettu 14.1.2016.

Ehdonalaisen vapauden valvonta 2015. Rikosseuraamuslaitos. WWW-dokumentti.
<http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamukset/ehdona-lainenvapaus.html>. Päivitetty 30.4.2015. Luettu 23.11.2015.

Eskola, Jari & Vastamäki, Jaana 2015. Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-kustannus, 27–44.

Haapasalo, Jaana 2006. Kasvuympäristön varhaiset riskitekijät rikollisen käyttäytymisen kehityksessä. Teoksessa Honkatukia, Päivi & Kivivuori, Janne (toim.) Nuorisoriikollisuus. Määrä syyt ja kontrolli. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen julkaisuja 221. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. PDF-tiedosto.
http://www.optula.om.fi/material/attachments/optula/julkaisut/tutkimuksia-sarja/xpVxU3vvT/221_Honkatukia_Kivivuori_2006.pdf. Ei päivitystietoja. Luettu 17.11.2015.

Haapasalo, Jaana 2008. Kriminaalipsykologia. Jyväskylä: PS-kustannus.

Hakala, Juha 2015. Toimivan tutkimusmenetelmän löytäminen. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Jyväskylä: PS-kustannus. 14–26.

Harviainen, Jonna 2015. Rikosseuraamuslaitoksen lapsi- ja perhetyö – menetelmä- ja palveluohjauksen rikosseuraamustyöntekijöille. Turun ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö (YAMK).
http://theseus.fi/bitstream/handle/10024/92511/Harviainen_Jonna.pdf.pdf?sequence=1. Päivitetty 19.5.2015. Luettu 13.11.2015.

Hirvonen, Johanna 2015. Pitkittäis- ja poikittaistutkimus. Täydennyksiä luentomateriaaleihin. Mikkelin ammattikorkeakoulu. Luentomateriaali.

Järvinen, Pertti & Järvinen Annikki 2004. Tutkimustyön metodeista. Tampere: Opin-pajan kirja.

Kiviniemi, Kari 2015. Laadullinen tutkimus prosessina. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 2. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 74-88.

Kyselyt 2015. Koppa. Jyväskylän yliopisto. WWW-dokumentti.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineistonhankinta-amenetelmat/kyselyt>. Päivitetty 12.9.2015. Luettu 9.12.2015.

Laadullinen analyysi 2016. Jyväskylän yliopisto. WWW-dokumentti.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/laadullinen-analyysi>. Ei päivitystietoa. Luettu 14.1.2016.

Laadullisen aineiston analyysi ja tulkinta 2016. Kajaanin ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti. <http://www.kamk.fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Laadullisen-analyysi-ja-tulkinta>. Ei päivitystietoa. Luettu 14.1.2016.

Lapsi- ja perhetyön linjaukset 2014. Rikosseuraamuslaitos. PDF-tiedosto.
http://rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-muut/6G5krDHMF/Lapsi-ja_perhetyon_periaatteet_.pdf. Päivitetty 5.8.2014. Luettu 13.11.2015.

Lastensuojelulaki 13.4.2007. Finlex. WWW-dokumentti.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417#L2>. Ei päivitystietoja. Luettu 7.1.2016.

Lastensuojelulaki 417/2007. Finlex. WWW-dokumentti.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2007/20070417#Pidp708816>. Ei päivitystietoja. Luettu 7.1.2016.

Metsämuuronen, Jari 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Helsinki: International Methelp Ky.

Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimisto 2016. Rikosseuraamuslaitos. WWW-dokumentti.
<http://rikosseuraamus.fi/fi/index/toimipaikatjayhteystiedot/yhdyskuntaseuraamustoimistot/mikkelinyhdyskuntaseuraamustoimisto1.html>. Päivitetty 13.1.2016. Luettu 4.3.2016.

Määrällinen tutkimus 2016. Jyväskylän yliopisto. WWW-dokumentti.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>. Ei päivitystietoa. Luettu 13.1.2016.

Määrällisen tutkimuksen suunnittelu 2016. Virtuaali ammattikorkeakoulu. WWW-dokumentti.
<http://www2.amk.fi/digma.fi/www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464114103/1194104887231/1194105923116.html>. Ei päivitystietoja. Luettu 14.1.2016.

Nuorisorangaistuksen sisältö ja suorittaminen 2015. Rikosseuraamuslaitos. WWW-dokumentti.
<http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamukset/nuorisorangaistus/nuorisorangaistuksensisaltojasuorittaminen.html>. Päivitetty 30.4.2015. Luettu 23.11.2015.

Perhetyö 2015. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. WWW-dokumentti.
<https://www.thl.fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/sosiaalipalvelut/perhetyo>. Päivitetty 18.11.2015. Luettu 10.2.2016.

Reijonen, Mikko (toim.) 2005. Voimaa perhetyöhön. Arjen tuki ja ammatilliset verkostot. Jyväskylä: PS-kustannus.

Reijonen, Mikko 2005. ”Mitä työtä se perhetyö oikein on?” – ammattina perhetyöntekijä. Teoksessa Reijonen, Mikko (toim.) Voimaa perhetyöhön. Arjen tuki ja ammatilliset verkostot. Jyväskylä: PS-kustannus, 7–15.

Rönkkö, Leena & Rytönen, Timo 2010. Monisäikeinen perhetyö. Helsinki: WSOYpro.

Repo, Pirkko 2015a. Henkilökohtainen tiedonanto 24.11.2015. Rikosseuraamustyöntekijä. Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimisto.

Repo, Pirkko 2015b. Sähköpostikeskustelu 7.-9.12.2015. Rikosseuraamustyöntekijä. Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimisto.

Repo, Pirkko 2016. Sähköpostikeskustelu 29.3.2016. Rikosseuraamustyöntekijä. Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimisto.

Repo, Pirkko & Väisänen, Tarja 2016. Haastattelu 22.1.2016. Rikosseuraamustyöntekijä ja johtaja. Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimisto.

Rikosoikeudellinen prosessi ja seuraamukset 2016. Portti vapauteen. WWW-dokumentti.

http://www.porttivapauteen.fi/laheiset/paiva_kerrallaan/rikosoikeudellinen_prosessi_ja_seuraamukset. Ei päivitystietoja. Luettu 7.1.2016.

Rikosseuraamusasiakkaat 1.5.2015. Rikosseuraamuslaitos. Rikosseuraamuslaitoksen monisteita 3/2015. PDF-tiedosto.

http://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-monisteetjaraportit/aOA7eEK75/2015-03_Rikosseuraamusasiakkaat_1.5.2015.pdf. Päivitetty 8.6.2015. Luettu 23.11.2015.

Rikosseuraamuslaitoksen strategia 2011–2020 2011. Rikosseuraamuslaitos. PDF-tiedosto.

http://www.rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/risenasiakirjoja/6A3hglF5q/Risen_strategia_2011-2020.pdf. Päivitetty 17.1.2011. Luettu 8.1.2016.

Rikosseuraamuslaitoksen tilastoja 2014 2015. Rikosseuraamuslaitos. PDF-tiedosto.

http://rikosseuraamus.fi/material/attachments/rise/julkaisut-tilastollinenvuosikirja/2L62dq7TN/Rikosseuraamuslaitoksen_tilastollinen_vuosikirja_2014_net.pdf. Päivitetty 27.5.2015. Luettu 13.11.2015.

Salmela, Tuula 1997. Asiakaspalautteen haaste. Menetelmiä ja esimerkkejä. Stakes. Oppaita 32. Helsinki: Stakes.

Salmi, Venla, Kivivuori, Janne & Sirén, Reino 2009. Sosiaalinen syrjäytyminen. Teoksessa Kivivuori, Janne (toim.) Nuorten syrjäytyminen ja rikollisuus: Suomessa tehdyn tutkimuksen ja sen katvealueiden kartoitusta. Tutkimustiedonantoja 94. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. PDF-tiedosto.

<http://www.optula.om.fi/material/attachments/optula/julkaisut/tutkimustiedonantoja->

sarja/MqsfY5xh9/94_nuorten_syrj_ytyminen.pdf. Päivitetty 18.9.2009. Luettu 17.11.2015.

Solantaus, Tytti 2013. Toimiva lapsi & perhe. Lapset puheeksi - kun vanhemmalla on mielenterveyden ongelmia. Manuaali ja Lokikirja. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. PDF-tiedosto. <http://www.mielenterveysseura.fi/fi/kirjat/lapset-puheeksi-lokikirjat>. Päivitetty 15.11.2013. Luettu 24.11.2015.

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Valli, Raine 2015. Paperinen kyselylomake. Teoksessa Valli, Raine & Aaltola, Juhani (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Jyväskylä: PS-Kustannus, 84–108.

Vilka, Hanna 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. PDF-tiedosto. <http://hanna.vilka.fi/wp-content/uploads/2014/02/Tutki-ja-mittaa.pdf>. Päivitetty 20.7.2007. Luettu 14.1.2016.

Vilpas, Pertti 2016. Kvantitatiivinen tutkimus. PDF-tiedosto. <http://users.metropolia.fi/~pervil/kvantsu/Moniste.pdf>. Ei päivitystietoja. Luettu 14.1.2016.

Yhdyskuntapalvelu 2015. Rikosseuraamuslaitos. WWW-dokumentti. <http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamukset/yhdyskuntapalvelu.html>. Päivitetty 30.4.2015. Luettu 23.11.2015.

Yhdyskuntaseuraamukset 2015. Rikosseuraamuslaitos. WWW-dokumentti. <http://www.rikosseuraamus.fi/fi/index/seuraamukset/yhdyskuntaseuraamukset.html>. Päivitetty 16.11.2015. Luettu 23.11.2015.

Yleissopimus lapsen oikeuksista 1989. Unisef. WWW-dokumentti. <https://www.unicef.fi/lapsen-oikeudet/sopimus-kokonaisuudessaan/>. Ei päivitystietoa. Luettu 7.1.2016.

Asiakaskunnan alkukartoitus opinnäytetyötä varten

Tammikuu 2016

Teemme opinnäytetyötä Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoillemme. Aiheenamme on ”Asiakkaiden kokemuksia Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoillemme perhetyöstä”. Täyttäisikö ystävällisesti alla olevaan taulukkoon omien asiakkaidesi määrän. Tarkoituksena on saada asiakasmäärät tietoomme, jotta saamme otannan asiakaskyselyä varten. Tähän taulukkoon ei merkitä nimiä, pelkästään lukumääriä. Huomiottehan, että jos teette parityötä jonkun asiakkaan kohdalla, vain toinen työntekijä merkitsee asiakkaan taulukkoon. **Toivomme vastauksia ke 20.1.2016 mennessä. Palautus Pirkko Repolle.**

Yhteistyöterveisin,
Hanna Korja ja Rosa-Maria Simola
Sosionomiopiskelijat, MAMK

Asiakkaat yhteensä-kohtaan merkitset kaikki asiakkaasi seuraamuksittain.

Perheelliset-kohtaan merkitset numeroin asiakkaat, jotka ovat:

- Alaikäinen
- Aikuinen, jolla on lapsi/lapsia
- Alaikäinen, jolla on lapsi/lapsia tai
- Parisuhteessa

Perhetyöllä tarkoitetaan esim. keskusteluapua, arjen toiminnoissa tukemista, yhteydenpidon mahdollistamista, vanhemmuuden arviointia, yhteistyötä siviilitoimijoiden kanssa, vanhemmuuden tukemista, palveluohjausta ja huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä.

Perhekäsityksen ja perhetyön määritelmät perustuvat Lapsi- ja perhetyön linjauksiin.

Haastattelu-kohdassa haluamme tietää, onko mahdollisia asiakkaita, joita voimme haastatella kyselylomakkeiden lisäksi.

	YKP	VALRA	NR	EAV	ERN
Asiakkaita yhteensä					
Perheelliset					
Perhetyötä tehty					
Haastattelu					

Haastattelu 22.1.2016

Pirkko Repo & Tarja Väisänen

1. Mitä perhetyöstä vastaavan henkilön työnkuvaan kuuluu?
2. Henkilökunnan osallistuminen perhetyön toteutukseen ja kehitykseen?
3. Johtajan osallisuus perhetyön toteutukseen ja kehitykseen?
4. Vaatimukset/"vähimmäistaso" perhetyölle?
5. Mitä on Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyö? Miten toteutetaan?
6. Menetelmät? Lapset puheeksi? Muita? Mitä nimitystä asiakkaille käytetään? Ovatko asiakkaat tietoisia Lapset puheeksi-menetelmästä? Lapset puheeksi-"määrä"?
7. Moniammatillisuus? Jos on, mitä ammattiryhmiä/toimijoita?
8. Kuinka monen asiakkaan kohdalla työntekijä tapaa perheen/vanhemman/lapsen/puolison?
9. Rikosseuraamuslaitoksen perhetyön tasot:
 - Yhteydenpito
 - perhesuhteiden hoito
 - kuntoutus ja vaikuttamistyö
10. Miten perhesuhde/perhetilanne selvitetään? Yli 18v/alaikäinen.
11. Kuinka usein lastensuojeluilmoituksia tehdään? Usein jo valmiiksi yks-asiakkaaksi tullessaan asiakkaan lapset l-suojelussa?
12. Miten lapsen etu huomioidaan?
13. Tilojen lapsiystävällisyys? Huone, joka sisustettu lasten käyntejä varten?
14. Onko IPRA-alueella perhetyöntekijää? Kenellä on vastuu perhetyöstä alueella?
15. Työntekijöiden koulutus?
16. Onko perhetyön työkalupakkia? Turussa tehty.

17.12.2015

68/332/2015

Opiskelijat
Rosa-Maria Simola
Hanna Korja
MAMK
Sosiaalialan koulutusohjelma

Hakemuksenne 16.12.2015

Tutkimuslupahakemus

Olette hakeneet Rikosseuraamuslaitokselta tutkimuslupaa Mikkelin ammattikorkeakoulun sosiaalialan koulutusohjelman opinnäytetyötä varten. Opinnäytettä ohjaa lehtori Jari Huotari. Työelämän yhteyshenkilönä toimii rikosseuraamustyöntekijä Pirkko Repo.

Tutkimuksen aihe

Asiakkaiden kokemuksia Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyöstä.

Tutkimuksen toteutus

Kyselytutkimus ja haastattelut

Lupahakemus

Haette lupaa kyselyn ja haastattelujen suorittamiseen.

Asian käsittely

Yhdyskuntaseuraamusasiakkaiden haastatteluihin ei tarvita tutkimuslupaa. Tutkittavat päättävät itse osallistumisestaan tutkimukseen. Kyselytutkimuksen ja asiakashaastatteluiden yhteydessä tulee painottaa, että asiakkaiden osallistuminen tutkimukseen on täysin vapaaehtoista.

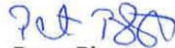
Vaikka aikomanne tutkimus ei ole luvanvarainen, on siinä syytä noudattaa samoja yleisiä periaatteita, joita edellytetään noudatettavaksi Rikosseuraamuslaitoksen keskushallinnon myöntämässä tutkimusluvissa. *(Tutkimuksen toteutus ja tutkimusaineiston keruu ei saa aiheuttaa kohutuutonta haittaa yhdyskuntaseuraamustoimiston muulle toiminnalle. Tutkimustulokset on esitettävä niin, etteivät yksittäiset henkilöt ole tunnistettavissa. Tutkimusaineisto on säilytettävä siten, ettei se joudu ulkopuolisten*

LIITE 3(2).
Tutkimuslupa

2(2)

käsiin. Tutkimusaineisto on tarkoitettu vain tutkimukselliseen käyttöön ja se on hävitettävä tutkimuksen valmistuttua.)

Toivon, että tutkimuksen valmistuttua lähetätte siitä kopion Rikosseuraamuslaitoksen keskushallintoyksikköön sekä Rikosseuraamusalan koulutuskeskuksen Kriminologiselle kirjastolle (Vernissakatu 2A, 01301 VANTAA).

Peter Blomster
erikoistutkija

Tiedoksi

Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston johtaja
Itä-Pohjois-Suomen rikosseuraamusalueen johtaja

SOPIMUS OPINNÄYTETYÖN TEKEMISESTÄ

Sopijaosapuolet

Opinnäytetyön työelämäkumppani: Rikosseuraamuslaitos/Mikkelin yhdistyskuntaseuraamustoimisto
 ja Mikkelin ammattikorkeakoulun Kulttuuri-, nuoriso- ja sosiaalialan laitoksen sosiaalialan
 koulutusohjelman opiskelija(t) Hanna Koja & Rosa-Maria Simola

Opinnäytetyön aihe: Asiakkaiden kokemuksia Mikkelin yhdistyskuntaseuraamustoimiston perustyöstä

Opinnäytetyön ohjaajat

Ohjaava opettaja: Jari Huotari

Työelämäohjaaja: Pirkko Repo

Opinnäytetyön arvioitu valmistumisaika: huhtikuu 2016

Opinnäytetyön TK-tavoitteet (vapaamuotoinen, omasanainen kuvaus työn t&k-tavoitteista):

Asiakaskyselyn tulosten perusteella tiedon saaminen tämän hetkisestä perintötyön tilanteesta Mikkelin yks-toimistossa ja kehitysehdotusten esiin nostaminen.

TK-TAVOITTEET: Tutkimus- ja kehittämistoiminnalla (t&k) tarkoitetaan systemaattista toimintaa tiedon lisäämiseksi ja tiedon käyttämistä uusien sovellusten löytämiseksi. Kriteerinä on, että toiminnan tavoitteena on jotain oleellisesti uutta. Tutkimus- ja kehittämistoimintaan sisällytetään perustutkimus, soveltava tutkimus sekä kehittäminen. Soveltavalla tutkimuksella tarkoitetaan sellaista toimintaa uuden tiedon saavuttamiseksi, joka ensisijaisesti tähtää tiettyyn käytännön sovellutukseen. Soveltavaa tutkimusta on esim. sovellusten etsiminen perustutkimuksen tuloksille tai uusien menetelmien ja keinojen luominen tietyn ongelman ratkaisemiseksi. Tuote- ja prosessikehityksellä (kehittämistyöllä) tarkoitetaan systemaattista toimintaa tutkimuksen tuloksena ja/tai käytännön kokemuksen kautta saadun tiedon käyttämiseksi uusien aineiden, tuotteiden, tuotantoprosessien, menetelmien ja järjestelmien aikaansaamiseen tai olemassa olevien olennaiseen parantamiseen. (Tilastokeskus)

Mikkelin ammattikorkeakoulussa tehdyt opinnäytetyöt julkaistaan pdf-muotoisina kokotehtäisinä tiedostoina ammattikorkeakoulujen yhteisessä julkaisuarkistossa Theseuksessa (<http://www.theseus.fi/>). Opinnäytetyöt ovat pääsääntöisesti julkisia asiakirjoja. Theseuksen käyttöehtosopimuksen hyväksyminen on samalla lupa työn julkaisemiseen internetin laajuisena näkyvyytenä. Vaihtoehtoisesti opinnäytetyö voidaan julkistaa myös tekijöiden harkinnan mukaan tai opinnäytetyön ohjaajan tai toimeksiantajan suosituksesta MAMKin sisäisessä verkossa. MAMKin sisäisessä verkossa julkistettu työ ei näy julkisena internetissä.

Muut sopimusehdot: ~~Valmiin työn kopiointi~~

Valmiin työn kopio rikosseuraamuslaitokselle.

Alkuperäinen sopimus jää opiskelijalle. Toimita kopio sopimuksesta työelämäkumppanille ja opinnäytetyösi ohjaavalle opettajalle.

Aika ja paikka: 4.1.2016 Mikkelä

Aika ja paikka: 5.1.2016 Mikkelä

Kukey

Tiina Ty

Rosa-Maria Simola

Opiskelijan allekirjoitus
/opiskelijoiden allekirjoitukset

Työelämäkumppanin allekirjoitus

Hei!

Olemme Mikkelin ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoita ja teemme opinnäytetyötä Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimistolle. Aiheena on **asiakkaiden**

kokemukset toimiston perhetyöstä.

Toivoisimme, että vastaat tähän kyselyyn kokemustesi mukaan. Mitä enemmän saamme vastauksia, sitä paremmin asiakkaiden ääni tulee kuuluviin.

Vastaaminen kestää noin 10 minuuttia.

Vastauskaavakkeet käsitellään nimettöminä eikä vastaajaa voi yhdistää vastauksiin.

Palautathan kaavakkeen kirjekuoressa.

Opinnäytetyön valmistuttua huhtikuussa 2016 kysymyskaavakkeet hävitetään. Valmis opinnäytetyö on julkinen.

Kiitos ajastasi ja vastauksistasi!

Terveisin,

Hanna Korja ja Rosa Simola

Huom! Kyselykaavakkeessa puhutaan perhetyöstä, joka tarkoittaa myös parisuhdetyötä

Valitse sopiva vaihtoehto.

1. Ikäni

- Alle 18 vuotta
- 18–40 vuotta
- 41–60 vuotta
- Yli 61 vuotta

2. Sukupuoleni

- Nainen
- Mies

3. Siviilisäätyni

- Naimisissa
- Avoliitossa (yhteisasuminen)
- Seurustelen (eri osoitteet)
- Naimaton
- Eronnut
- Leski

4. Olen tällä hetkellä

- Työssä
- Opiskelija
- Eläkkeellä tai työkyvytön
- Työtön
- Kotona lasten kanssa
- Muu, mikä?

5. Seuraamus, jota suoritan

- Yhdyskuntapalvelu
- Valvontarangaistus
- Nuorisorangaistus
- Ehdonalaisen vapauden valvonta

- Nuoren ehdollisen vankeuden valvonta

6. Tuomioni kestää

_____ vuotta ja _____ kuukautta.

(kirjoita numeroin)

7. Olen ollut asiakkaana yhdyskuntaseuraimustoimistossa tämän tuomion osalta

- Alle kuukauden
- 1–6 kuukautta
- 7-12 kuukautta
- Yli vuoden

8. Tapaan valvojaani

- Useamman kerran viikossa
- Kerran viikossa
- Muutamana kerran kuukaudessa
- Kerran kuukaudessa
- Kerran kahdessa kuukaudessa
- Harvemmin
- En osaa sanoa

9. Valvojani on vaihtunut tämän tuomion aikana

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

10. Valvojani ovat tehneet parityötä kanssani (2 työntekijää, 1 asiakas)

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Kirjoita seuraaviin kohtiin lukumäärät numeroin.

11. Lasteni lukumäärä _____, joista alle 18-vuotiaita lapsia on _____.

Yhteishuoltajuus _____ lapsen kanssa.

Olen yksinhuoltaja _____ lapsen kanssa.

Lapsistani _____ on/on ollut lastensuojelun asiakkaina.

12. *Olen keskustellut* valvojan kanssa seuraavista asioista perheeseeni ja/tai parisuhteeseeni liittyen (kirjoita omin sanoin):

13. *Haluaisin keskustella* valvojan kanssa seuraavista asioista perheeseeni ja/tai parisuhteeseeni liittyen (kirjoita omin sanoin):

14. Olen tavannut valvojaa (voit valita useamman)

- Yksin
- Kumppanini
- Lapseni/lasteni
- Kumppanin ja lapseni/lasteni
- Vanhemman/huoltajan kanssa
- Jonkun muun kanssa, kenen? _____

15. Valvoja on ollut mukana minua koskevassa verkostopalaverissa (mukana esim. lastensuojelu, sosiaalitoimi, terveystoimi, koulu, nuorisotoimi, TE-palvelut)

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Vastaa seuraavaan, jos sinulla on kokemusta yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyöstä aiemman tuomiosi osalta.

Muussa tapauksessa siirry seuraavan kysymykseen.

16. Onko perhetyö muuttunut verrattuna aiempaan tuomioosi? Jos on, miten? _____

Vastaa seuraaviin väitteisiin, jos sinulla on alle 18-vuotiaita lapsia. Muussa tapauksessa siirry kysymykseen 22.

17. Lasteni kanssa on keskusteltu tuomioista ja niiden vaikutuksista perhe-elämään ja arkeen

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

18. Vanhemmuudestani on keskusteltu

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Yhdyskuntaseuraamustoimiston yhtenä perhetyön muotona on Lapset puheeksi-menettelmä. Menetelmä sisältää keskustelun tai keskusteluja ja tarvittaessa neuvonpidon läheisten kanssa.

19. Minun kanssani on käyty Lapset puheeksi-keskustelu(ja)

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

20. Minun kanssani on käyty Lapset puheeksi-neuvonpito

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

Vastaa tähän, jos kanssasi on käyty keskustelu ja mahdollisesti neuvonpito.

Muussa tapauksessa jatka seuraavaan kysymykseen.

21. Lapset puheeksi- menetelmä on auttanut minua ja perhettäni

- Kyllä, miten? _____

- Ei, miksi? _____

- En osaa sanoa

Vastaa seuraaviin väitteisiin, jos olet alle 18-vuotias. Muussa tapauksessa siirry kysymykseen 24.

22. Vanhempani/huoltajaani on oltu yhteydessä puhelimitse yhdyskuntaseuraamustoimiston puolelta

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

23. Vanhempani/hoitajani on tavannut valvojani

- Kyllä
 Ei
 En osaa sanoa

HUOM!

Kysymykset jatkuvat seuraavalla sivulla.

Jatka lauseita omin sanoin.

24. Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyö on mielestäni onnistunut, koska _____

25. Mikkelin yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyössä olisi mielestäni kehitettävää _____

26. Rastita omaa mielipidettäsi parhaiten kuvaava vaihtoehto.

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä
Olen saanut tukea perhe- ja/tai parisuhdeasioihini					
Yhdyskuntaseuraamustoimiston perhetyöstä on ollut minulle hyötyä					
Minua on ohjattu muiden (ulko- puolisten) perheeseen liittyvien palveluiden piiriin					
Olen saanut tukea arjen hallintaan					
Työntekijäni on ammattitaitoinen					
Perhetyö on toimivaa					
Perhetyö on laadukasta					
Perhetyön määrä on riittävä					

LIITE 5(6).
Kyselylomake

Vastaa alla oleviin vain, jos lapsesi on/ovat alle 18-vuotiaita.					
Koen yhdyskuntaseuraamustoimiston tilat lapsiystävällisiksi					
Lapseni on saanut/ovat saaneet yhdyskuntaseuraamuksista lapsille suunnattua tietoa					

Kiitos vastauksistasi!

Ohje työntekijöille asiakaskyselyn toteutukseen

- Tarjoa kyselykaavake **jokaiselle** perhetyön asiakkaallesi.
- Jokainen työntekijä pitää itse huolen siitä, että kaikki perhetyön asiakkaat saavat mahdollisuuden täyttää asiakaskyselykaavakkeen.
- Kyselyaika on **1.2.–26.2.2016**. Ilmoita Pirkko Repolle, kun kaikki perhetyön asiakkaasi ovat saaneet mahdollisuuden kaavakkeen täyttöönsä. Tulosten analysointi alkaa välittömästi, kun kaavakkeet ovat käyneet asiakkailla.
- Huolehdi, että **asiakas saa nidotun kaavakkeen kirjekuoressa**. Jokainen kirjekuori kaavakkeineen tulee palauttaa vastauslaatikkoon, VAIKKA asiakas kieltäytyisi vastaamasta. Tällä tavoin saamme vastausprosentin laskettua.
- Vastaamiseen tulee tarjota neutraali ja rauhallinen tila (esim. Mikkelin yksitoimiston odotustila). Testien perusteella vastaaminen vie keskimäärin 10 minuuttia.
- Palautuslaatikko sijaitsee Mikkeliissä ”valvontakamerahuoneessa”. ☺ Palautus voi tapahtua esim. lasiluukun kautta. Savonlinnan toimisto toimikoon parhaaksi katsomallaan tavalla.
- Savonlinnan yksikkö toimittaa kaavakkeet kirjekuorissa Mikkeliin kyselyn päätyttyä. Opiskelijat hakevat laatikon Mikkelin toimistosta.

Tarvittaessa otathan yhteyttä:

hanna.korja@edu.mamk.fi

rosa-maria.simola@edu.mamk.fi

Kiitos paljon yhteistyöstä!